

ГҮЗАЛ ХҮЛК ХИКОЯЛАРИ

Энгин Нигор

«ЭРКАМ»
НАШРИЁТИ

ГҰЗАЛ ХУЛҚ ҲИКОЯЛАРИ

Энгин Нигор

© “ЭРКАМ” Нашриёти - 1443 / 2022

ГЎЗАЛ ХУЛҚ ҲИКОЯЛАРИ

Энгин Нигор

Таржима нусхасининг асли: Güzel Davranış Hikayeleri Serisi

Муаллиф: Энгин Нигор

Таржимон: Гулнора Бафаева

Муҳаррир: Нилуфар Иброҳимова

Мусахҳиҳ: Гуласал Қодирова

Ношир ва маслаҳатчи: Одил Ҳамидов

Саҳифалаш ва Муқова: Росим Шокир ўғли

ISBN: 978-625-440-434-4

Адрес: İkitelli Organize Sanayi Bölgesi
Mahallesi, Atatürk Bulvarı,
Haseyad 1. Kısım No: 60/3-C,
Başakşehir, İstanbul - Türkiye

Тел: +90 212 671 0700 pbx

Факс: +90 212 671 0748

Электрон почта: info@islamicpublishing.org

Веб-сайт: www.islamicpublishing.org

Language: Uzbek

МУНДАРИЖА

ҚЎРҚМАС ҚУЁН	4
АҚЛЛИ ҚИСҚИЧБАҚАЛАР ВА ЖАҲЛДОР САККИЗОЁҚ	11
ХАЁЛПАРАСТ МУШУК.....	17
ЧОЛИҚУШИНИНГ ҚИЗИҚУВЧАНЛИГИ	22
ЁЛҒИЗ ЖАЙЛОН	27
ҚУЁННИНГ МУВАФФАҚИЯТИ	31
ЎРДАКНИНГ КИЧИК ПОЛАПОНИ.....	38
ОМАДСИЗ ХОН ҚИЗИ.....	44
ЖИРАФА БИЛАН ФИЛ.....	49
АРСЛОННИНГ ҲАЗИЛИ.....	54
АЙЁР ТУЛКИ ВА ТОЗА ҚАЛБЛИ БЎРИ	60
ТАРБИЯСИЗ ЛЕОПАРД	66
АРСЛОННИНГ ЙЎЛБОШЧИСИ	71
ЁМОН ФИКРЛИ ТОВУҚ	76
СИНОВДАН ЎТОЛМАГАН ТУЛКИ	82
СОВУҚҚОН АЙИҚ	88

ҚҰРҚМАС ҚУЁН

Узоқ диёрларнинг бирида қалин бир ўрмон бўлган экан. Бу ўрмоннинг бошқа ўрмонлардан ягона фарқи ўрмонни бошқарган тарбиясиз бир қироли борлигида экан. Бу қирол ўз фуқароларининг хатоларини ҳеч кечирмас экан. Тез-тез ўрмонни айланишга чиқиб, йўлида учраган ҳаммани хафа қилар экан. Шу туфайли халқи ундан жуда ҳам қўрқаркан. Унинг бу феълини билмаган бирор ҳайвон йўқ экан. Шу туфайли ўрмонда уни ҳеч ким севмас экан. Бир куни Арслон яна ўрмонни айланиш учун чиқибди. Уни кўрган ҳайвонлар қўрққанларидан ҳар тарафга қочибдилар. Ҳайвонларнинг ундан қўрқиб қочганини кўрган арслон жуда ғурурланибди ва ўз-ўзига:

– Қанчалар кучлиман! Бир кўринишимдан ҳамма титрайди. Мени кўрган жонзот борки қаёққа яширишни билмай қолади” – деб айланишда давом этибди.

Кун қорайгунча ўрмоннинг у бошидан бу бошигача айланиб чиқибди. Чарчаб уйига қайтаётганда, уни сезмай қолиб олдидан ўтаётган тулкини қаттиқ туртиб хафа қилибди. Шундай қилиб арслон, ўрмондаги барча ҳайвонларни ўзидан узоқлаштирибди.

Бу ўрмонда қиролнинг бу ҳаракатлари хато эканлигини айтишга қуёндан бошқа бирор ҳайвон жасорат кўрсата олмабди. Бу кичик қуён ўрмон аҳли бахтли эмаслигини, қиролни ҳеч ким яхши кўрмаслигини арслонга айтмоқчи бўлганида, у билан бирга борадиган бирор-та ҳайвон тополмабди. Бир куни ёлғиз ўзи бўлса ҳам фикрини айтишга қарор қилибди.

Ўрмон ҳаёти шундай зерикарли бир шаклда ўтиб бораётган экан. Токи арслон келаси сафар ўрмон ва ҳайвонларни назорат қилиш учун айлангани чиқмагунича. Ҳаммаси айнан ўша куни содир бўлибди.

Арслон ҳар доимгидек ўрмонни бир ўзи мағрур айланиб юрган экан. Уни кўрган ҳайвонлар яна қўрқиб, қочиб қолибдилар. Фақатгина шу кичик қуён қочмасмиш. Қуён

Ўзича, бу ишни бажаришнинг вақти келди деб ўйлабди ва арслонга эътибор бермасдан қорнини тўйдиришда давом этибди.

Қуённинг бу ҳурматсизлигини кўрган арслон кўзларига ишонмабди! Бирданига нима қилишини билмай қолибди ва бир оз ўзига келгач қуёнга:

– Эй қуён! Бу ёққа келчи, деб жиддий бир овоз билан уни ёнига чақирибди.

Қуён ҳеч ҳаяжонланмасдан, бутун жасоратини тўплаб секин-аста арслоннинг ёнига яқинлашибди. Ва:

– Буюринг, қиролим. Менга гапирдингизми? – деб сокин жавоб берибди. Арслон:

– Албатта сенга гапирдим. Сендан бошқа бу ерда ҳеч кимса йўқ, ахир.

Қуён:

– Амр қилинг қиролим. Сизни тинглайман, – деганида арслоннинг жуда ҳам жаҳли чиқибди:

– Хўш, менга қара, қуён. Сен нимага ишониб мени кўрганингда қўрқиб қочиб қолмадинг. Ёки мендан қўрқмайсанми? – дебди ўшқириб. Қуён эса:

– Нимадан қўрқай? Мен қорнимни тўйғазаётгандим. Сиз келганингизни сезмадим ҳам. Қўрқадиган бирор иш қилмадим. Айби бўлган қўрқади қиролим, – деб жавоб берибди.

Бу жавобни эшитган арслон янада ғазабланиб кетибди. Аммо қуён бу жасоратни қаердан олганини билиш учун мажбуран ўзини тинчлантирибди:

– Ундай бўлса, айтчи, бошқа ўртоқларинг мени кўрди дегунча нима сабабдан қочиб қолишади? Демак, уларнинг айби борми? – деб сўрабди. Қуён бўлса:

– Йўқ қиролим. Сизнинг олдингизда ҳеч кимнинг гуноҳи йўқ. Агар бу ўрмонда бирор айбдор бўлса, у ҳам ўзингизсиз. Бир қирол сифатида халқингизни қўриқлаш, ўзингизни севдириш ўрнига, айнан аксини қилаяпсиз. Ҳурматли қиролим, шундоқ атрофингизга бир қаранг. Бирорта ҳам дўстингиз борми? Жаҳлингиз туфайли ўзингизни ёлғизликка маҳкум қилгансиз. Жаҳлини бошқара олмаган қирол бундай катта бир ўрмонни қандай бошқаради, – деганида арслон жуда ҳам шошиб қолибди, биров фикр юритгандан сўнг унинг ҳақлигини тан олибди ва:

– Кичкинагина бир қуённинг бундай жасорат билан менга тўғри йўлни кўрсатиши ҳеч ақлимга келмаганди. Мен ўзимни жуда кучли деб ҳисоблардим. Ҳақиқий куч юракда эканлигини ўйламаган эканман. Айбсиз халқимни кўрқитишни тўғри деб ҳисоблабман. Бундан кейин халқимга лойиқ бўлишга уринаман, – деб йўлида давом этибди.

Бу воқеаларни яширинган жойларидан кузатиб турган бошқа ҳайвонларнинг олқишлари арслоннинг қулоғига етиб борибди. Олқиш товушларини эшитган арслон:

– Баракалла сенга, қуён. Ҳамма сен каби жасоратли бўлганида эди, дунёда ҳеч ким озорланмасди – деб кўздан ғойиб бўлибди.

Кичкинагина қуён катта арслоннинг ақлини жойига келтирибди. Бошқа ўртоқлари каби ҳақиқатни айтишдан қўриқиб, овозини чиқармаганда бу зерикарли ва мушкул ҳаётлари ҳеч битмас экан. Ўша кундан бошлаб қуён ўртоқларининг ардоғида яшабди. Арслон эса жуда адолатли, фаросатли ва яхши қирол бўлибди.

АҚЛЛИ ҚИСҚИЧБАҚАЛАР ВА ЖАҲЛДОР САККИЗОЁҚ

Бир замонлар уммоннинг чуқур тубида жаҳлдор саккизоёқ яшар экан. У кўзига кўринган ҳар нарсани уриб йиқитар экан. Денгизнинг тубида ўлик каби ётиб жуда яхши беркинаркан.

Уни сезмасдан яқинлашган кичик сув ҳайвонларини ҳеч иккиланмасдан бир ямлашда ютиб юборар экан. Баъзан эса зерикиб қолганида ҳатто ўзидан каттароқ ҳайвонларга ҳам ҳамла қилиб қочиб қолар экан.

Худди шу уммонда аҳил-иноқ ва биргаликда ўйнаш-ни ёқтирадиган қисқичбақалар тўдаси ҳам яшарди. Қисқичбақаларнинг ҳеч кимга зарари тегмас экан. Тинчгина ўйнаб ҳаёт кечирарканлар.

Бир куни қисқичбақалар ҳар доимгидек ўйин ўйнаётган-ларида баланд овозлари саккизоёқнинг қулоғигача етиб келибди. Буни эшитган саккизоёқ ҳаракатсиз тура оларми-

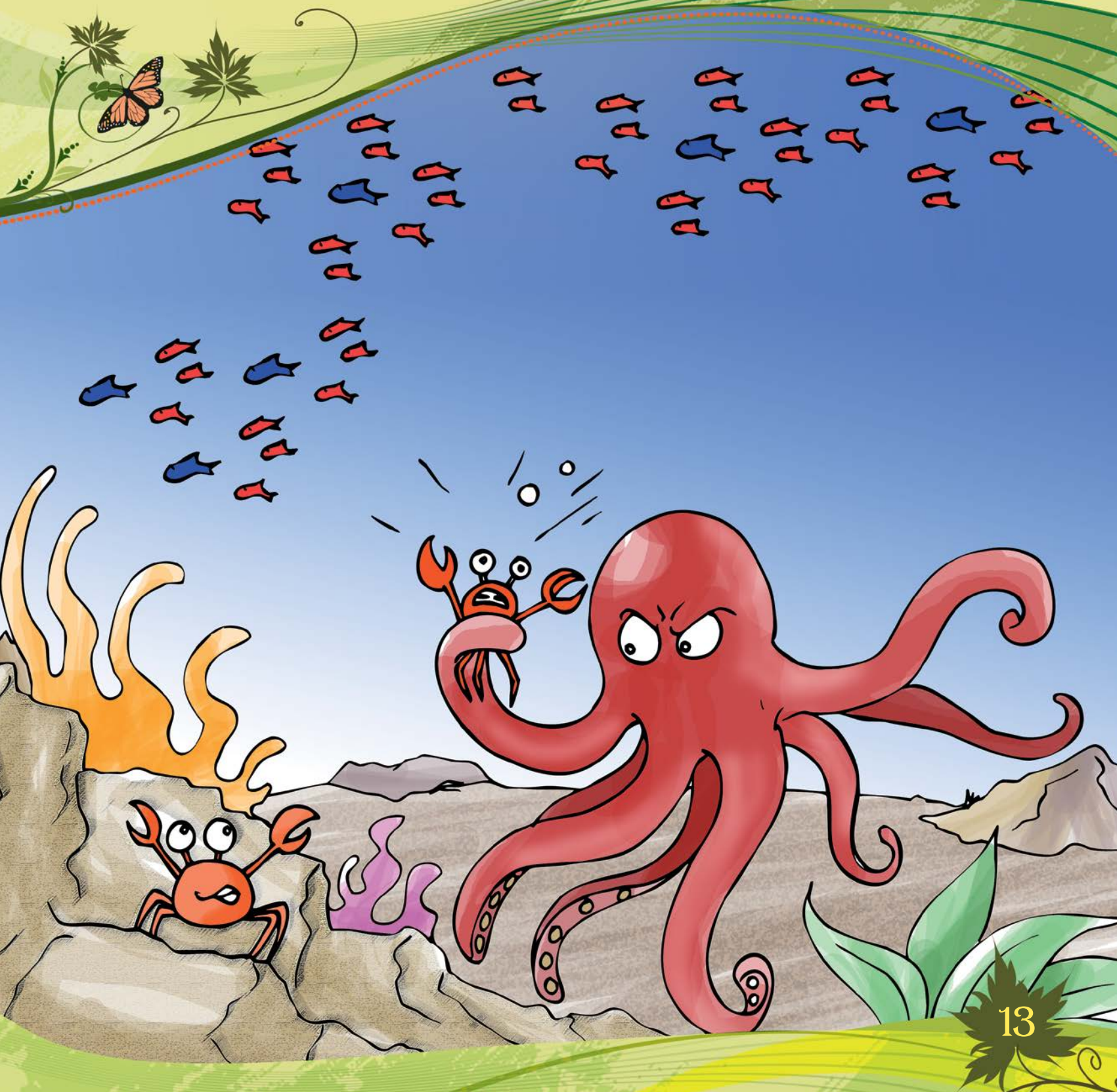
ди? Вақт йўқотмасдан овоз келаётган томонга қараб сузибди. Қисқичбақалар ўйнаётган ерга етиб келиб қараса, бир-биридан катта қисқичбақалар тўдасини кўриб жаҳли чиқибди.

Урушқоқ ва очкўз бўлган саккизоёқ уларнинг ораларига суқулиб кирибди. Каттакон оёқлари билан ҳамла қилиб анчагина қисқичбақаларни тутиб олибди. Қолганлари қочиб, зўрға жонларини қутқариб қолибдилар.

Орадан бир оз вақт ўтиб, хавф ариганини сезган қисқичбақалар яширинган жойларидан секин-аста чиқа бошлабдилар. Ўртоқларининг йўқолгани уларни жуда қаттиқ қайғуга солибди. Бирортаси ўйин ўйнашни ишташмабди. Нима қилишни билмасдан ўйлаб, сукутга чўмиб қолишибди. Бу сукунатни ёши катта бўлан қисқичбақа бузиб:

– Биродарлар! Орамиздан баъзи дўстларимиз золим саккизоёққа ем бўлди. Чуқур қайғудамиз. Аммо шундай қараб тураверамизми? Саккизоёқ яна қайтиб келиши ҳам мумкин. Шунинг учун кучларимизни бирлаштириб, у золимга қарши ҳамкорликда ҳаракат қилишимиз керак. Жуда ҳам диққатли бўлишимиз талаб қилинади, – дебди. Шунда яна бир қисқичбақа:

– Нима қиламиз унда? Улкан саккизоёқдан қандай ҳимояланамиз? – деб сўзга аралашибди. Олдин сўзлаган қисқичбақа:

– Менинг сизлардан ёшим каттароқ. Тажрибам ҳам сизлар-
никидан кўра кўпроқ. Шунинг учун айтганларимни қилсангиз,
у золимни енга оламиз. Яна биродарларимизнинг ўчини ҳам
олишимиз мумкин, – дебди.

Бошқа қисқичбақалар ёши катта қисқичбақанинг таклифи-
ни қабул қилибдилар. Кейинги сафар сувда ўйнаётганлари-
да кузатиш учун бир қўриқчи қўйишни режалаштирибдилар.
Қўриқчи яқинлашган таҳликадан огоҳлантирадиган бўлибди.

Бир кун ваҳший саккизоёқ яна кўриниб қолибди. Қўриқчи
қисқичбақа шу заҳоти ўтроқларига хабар берибди. Ваҳший
душманлари ҳақида огоҳлантирилганлари учун улар дарҳол
ҳар қаёққа тарқалиб, пана ерларга беркиниб олишибди. Бу
сафар саккизоёқ бирорта ҳам қисқичбақа тута олмай, бўш қўл
билан орқага қайтишга мажбур бўлибди.

Қисқичбақа тута олмаган саккизоёқнинг жуда ҳам жаҳли
чиқибди. Ғазаби қайнаганидан ўша ердан сузиб ўтаётган бир
акулани туртиб ўтибди. Ҳужум қилишга қилибди, аммо ундан
ўз жонини зўрға қутқариб қолибди.

Саккизоёқнинг бу беодобликлари қари қисқичбақани
жуда хафа қилаётган экан. Унга қарши бирор чора топиш-
га қарор қилибди. Саккизоёқнинг акулага берган зарбаси-
ни кўриб гувоҳ бўлган қари қисқичбақа кўрган манзарадан
бир оз ҳайиқиб қолибди. “Ундан қутулишнинг йўлини топиш

керак” деган фикрга келибди. Саккизоёқ уриб қочган акуладан ёрдам сўрамоқчи бўлибди. Ҳаётини хавфга қўйиб, унинг олдига борибди. Акула бу қисқичбақани кўрганидаёқ уни емоқчи бўлибди. Қисқичбақа:

– Балиқ биродарим! Олдин мени тингласанг. Кейин истасанг ейишинг мумкин – дебди. Акулага бўлиб ўтган воқеани бирма-бир айтиб берибди.

Саккизоёқнинг номини эшитган акула қисқичбақани ейишни унутиб қўйибди. Чунки саккизоёқдан жуда ҳам жаҳли чиққан экан. Дарҳол қисқичбақа билан саккизоёқни қандай енгиш мумкин эканлиги тўғрисида бир режа тузишибди. Режага кўра, қисқичбақалар ўйин ўйнаётганларида акула бир ерда яшириниб ётмоқчи бўлибди. Саккизоёқ келганида қисқичбақалар акула яширинган томонга қочишларини келишиб олишибди. Шундай қилиб одобсиз саккизоёқни қисқичбақалар ёрдамида акула жазоламоқчи бўлибди.

Эртаси куни қисқичбақалар жуда баланд овоз чиқариб яна ўйин ўйнашни бошлашибди. Мақсадлари саккизоёқни яна бу ерга келтириш экан. Шундай бўлибди ҳам. Шовқинни эшитган саккизоёқ узоқдан кўринибди. Акула аллақачон яширин жойга ўрнашиб олган экан. Саккизоёқни кўрган қисқичбақалар режага кўра акула яширинган томонга қараб ҳаракатланибдилар.

Қисқичбақаларни тутмоқчи бўлиб қувиб бораётган саккизоёқ бирданига рўпарасидан чиққан акулани кўргач нима қилишини билмай қолибди. Катта тезлик билан қоча бошлабди. Аммо акула саккизоёқдан ҳам тез ҳаракат қиларкан.

Бироздан кейин у саккизоёққа етиб олибди. Ваҳший тишлари билан саккизоёқни қаттиқ тишлабди. Акула билан курашаётган саккизоёқ оёқлари билан акуланинг кўзларини бир онгина беркитиб қўйибди. Қаттиқ қўрққан саккизоёқ бундан фойдаланиб, яширинишга улгурибди.

Акула эса уни қанча қидирмасин топа олмабди. Чунки саккизоёқ яширинишга жуда уста экан. Умидини йўқотган акула ноилож у ердан сузиб узоқлашибди. Шундай қилиб саккизоёқ акуладан қутулиб қолибди. Қутулишга қутулиб қолибди, аммо олган яраси унга катта дарс бўлибди. Агар акулага ҳужум қилмаса эди, булар содир бўлмасди. Бу қисқичбақаларнинг бир ғалабаси бўлибди. Қари қисқичбақанинг режаси урушқоқ саккизоёқни мағлуб қилибди.

Қисқичбақалар ақл ва яхши режа билан ҳамма нарсани уддалаш мумкин эканлигини тушуниб олибдилар. Шу кундан бошлаб саккизоёқ қисқичбақаларга бошқа ҳужум қилмасмиш. Қисқичбақалар ҳали ҳам уммонда қўрқмасдан хурсандчилик қилиб ўйнаб, сузиб юрар эканлар.

ХАЁЛПАРАСТ МУШУК

Мамлакатларнинг бирида бир мушук яшаркан. Бу мушук жуда ҳам хаёлпараст экан, бир дақиқаси ҳам хаёлсиз ўтмас экан.

Ҳар сафарги энг катта хаёли эса уни қувлаган катта, семиз итни қўрқитиш экан. Хаёлпарастлиги сабабли асосий иши бўлган сичқон овлашни ҳам унутиб қўйибди.

Бир кун ҳар доимгидек чуқур хаёлга чўмибди. Хаёлларини ўйлаб турганида олдидан бир нечта сичқон югуриб ўтиб кетибди. Аммо мушук уларни сезмабди ҳам. Буни кўрган уй эгаси:

– Сенинг танбаллигингдан жуда зерикдим! Кун билан пишиллаб хаёл суриб ётасан. Кўз олдингда сичқонлар бемалол югуриб юрибди, сен эса парво ҳам қилмайсан? Сенга бекорга овқат бераманми? Яна бир

марта шундай қилсанг, сени кўчага ташлаб юбораман! – деб мушукни қаттиқ ранжитибди.

Эгасининг бу сўзлари мушукни бироз сескантирган бўлса ҳам, хаёлпарастлиги ҳеч ҳам камаймабди. Мушук ҳар кўчага чиққанида ит уни қаттиқ қувлар экан. Бу эса мушук хаёлларининг ҳаммаси итни енгиш ҳақида бўлишига сабаб бўларкан.

Мушукнинг бу хаёлпарастлиги эгасининг жонига тегибди ва охир-оқибат мушукни кўчага ҳайдаб чиқарибди. Хаёлпарастлиги туфайли мушук ташқарида қолибди. Устига устак қўрқинчли итдан яширинадиган бирор уйи ҳам йўқ экан. Чуқур хаёлга чўмиб айланиб юрганида ўзига ўзи:

– Бу ит ҳар кўрганида мени қувлайди. Хаёл суриш билан уни енгишим ҳам мумкин эмас. У туфайли уйдан ҳам қувилдим. Ундан қутулишнинг бир йўлини топишим лозим, – деб айтармиш.

Мушук ўзи билан ўзи гаплашиб турганида ит уни аллақачон кўриб қувлашга тайёр бўлиб турганмиш. Ит мушукни қувганида ҳам мушук яна қутулиш йўлларини қидирармиш.

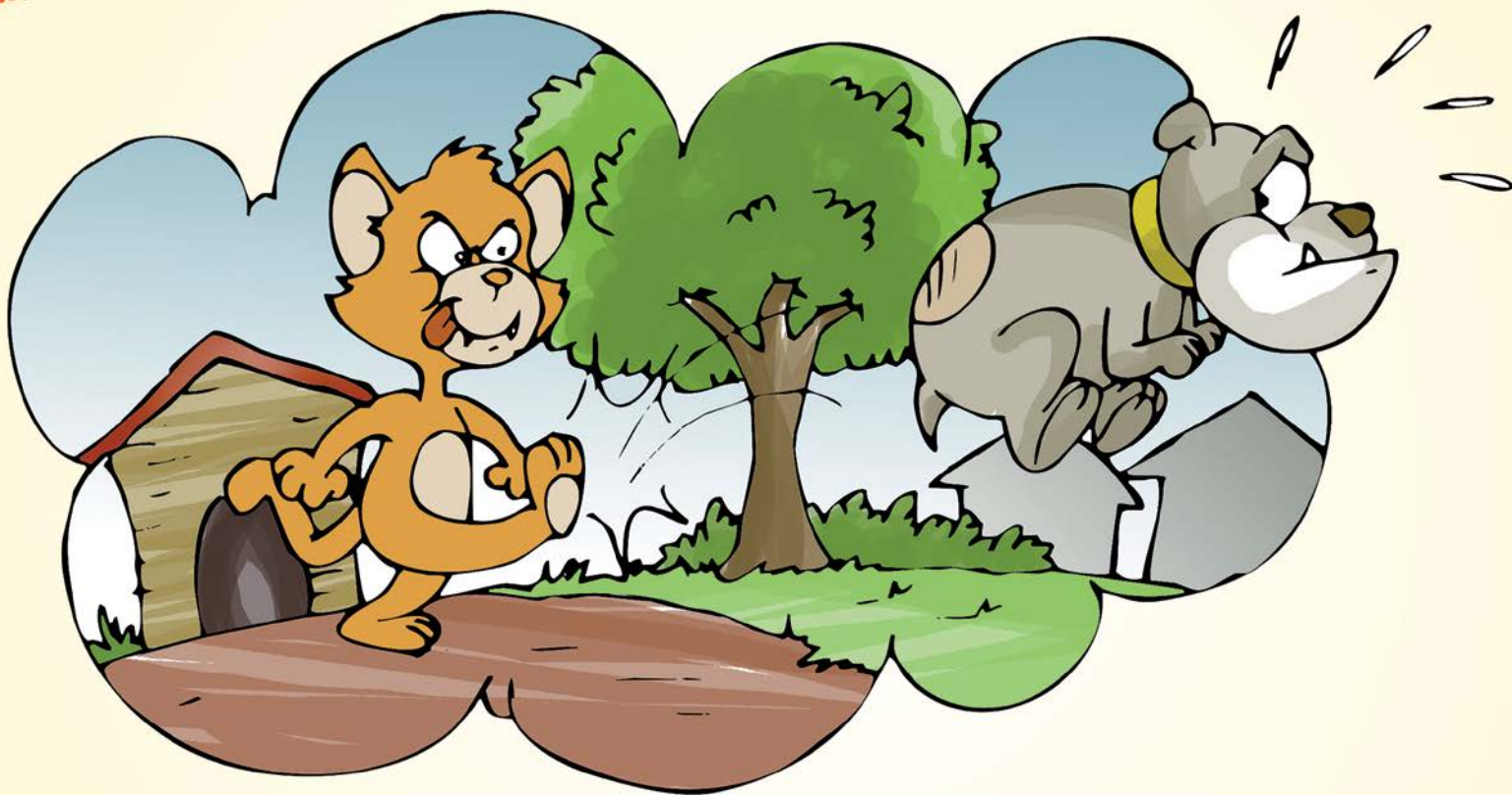

Ит энди уни тутаман деб турганида, мушук қувиб чиқарилган уйнинг боғчасига югуриб қириб олибди. Эгаси хаёлпараст мушуги яна қайтиб келди деб ўйлабди. Уни қувмоқчи бўлиб турганида қараса орқасидан катта, семиз бир ит уни қувлаётганини кўрибди. Бироз инсофга келибди ва:

– Уйимдан ҳайдаган бўлсам ҳам барибир бу менинг мушугим. Менинг мушугимни бирор ит қувлолмайди, – деб итни таёқ билан савалабди. Ит қўрқиб у ердан қочиб қолибди. Мушук тинчланиб чуқур нафас олибди. Кейин бўлиб ўтган воқеаларнинг ҳаммасини уй эгасига айтиб берибди. Эгаси:

– Эҳ, менинг мушуккинам! Ҳаммасини олдинроқ айтиб берсанг эди, мен сени итга қийнатиб қўярмидим? Аммо бундан кейин хаёл сурмасдан хаёлларингни амалга оширишга ҳаракат қил, – деб маслаҳат берибди.

Мушукнинг итни енгиш тўғрисидаги хаёли фақат бир хаёл экан. Чунки оддий мушук қандай қилиб бир ўзи катта итни енга оларди? Аммо бу учун ақлини ишлатса бўларкан. Худди мушук ўз эгасининг олдига келгани каби.

Шу кундан эътиборан мушук яна хаёллар сураркан.
Аммо бўлмайдиган нарсалар ҳақида ўйлаб, танбаллик
қилмайдиган бўлибди.

ЧОЛИҚУШИНING ҚИЗИҚУВЧАНЛИГИ

Узоқ ўлкаларнинг бирида бир бутазорда ёқимли чолиқуши яшаркан. Кундузлари маза қилиб айланиб юраркан. Оқшомлари эса ўз инига қайтиб бораркан. Ёқимтой чолиқуши учун кунлар шундай бир маромда давом этаркан.

Чолиқуши ўзининг ҳаётидан жуда ҳам мамнун экан. Хурсанд экан аммо ўзи яшаган жойдан бошқа бирор жойни билмасмиш. Бу эса уни анча-мунча ўйловга солармиш. Баъзан қизиқиб бошқа ўлкаларни ҳам кўришни истаб қоларкан. Кунлар ўтган сайин бу фикр уни янада қизиқтира бошлабди, қизиқиши жуда ҳам ортибди.

Кунлардан бир кун жуда ҳам яхши кўрган уясини ташлаб йўлга чиқибди. Озми-кўпми учиб юриб-

ди, олдинлари ҳеч кўрмаган жойларни осмондан томоша қилибди. Томоша қиларкан кўзи бир бутазорга тушибди:

– Қандай гўзал экан бу бутазор! Бу ер менга жуда ҳам ёқиб қолди! Пастга тушиб шу ерда бир ин қурай, – дебди. Ёқтириб қолган бутазорига тушибди. Орқа-олдиниға қарабди, ҳеч ким йўқ экан. Чолиқуши:

– Балки бу бутазорнинг эгаси йўқдир, – дебди. Ҳеч кимдан сўрамай ўзига ин қура бошлабди. Аммо катта бир хатога йўл қўйганини билмасмиш. Чунки бу бутазорнинг ўз эгаси бор экан.

Буталар орасида айёр бир илон яшаркан. Чолиқуши келганида илон бу ерларда йўқ экан. Шунинг учун чолиқуши бу ерларнинг эгаси бўлмаса керак деб ўйлаган экан.

Шундай қилиб чолиқуши атрофдан тўплаган нарсалари билан ўзи билмаган жойда, танимаган бутазорда яшаш учун ўзига ин қуриб олибди. Инини қуриб бўлганидан сўнгра оч қолганини тушиниб етибди. Ейдиган нарсалар топиш учун инидан узоқлашибди. Тасодифни қарангки, у инидан чиқар-чиқмас илон бутазорга қайтибди. Шундай қилиб чолиқуши биринчи таҳликадан қутулиб қолибди.

Чолиқуши билан айёр илон бир неча кун бир-бирлари билан тўқнашмабдилар. Аммо бу узоқ давом этмабди.

Узоқ давом этиши мумкин ҳам эмас эди. Чунки бир бутазорни иккаласи баҳам кўришаётган экан-да. Шу пайтгача уларнинг учрашмаганликлари бир мўъжиза бўлган экан.

Кунлардан бир кун чолиқуши янги инида ўтирганида: “Шунча вақтдан буён эски инимга қандай чидаб келган эканман, олдинроқ шу ерга келсам бўларкан,” деб ўйлаб қолибди. У гапириб турганида илон ҳам ўз инига қайтиб келибди. Илон чолиқушини дарров сезмабди.

Секин-аста бутазордаги инига судралиб кириб олибди. Энди ухлайман деб турганида, ҳар хил нотаниш товушлар қулоғига чалинибди. Бошини кўтариб қараса, яқингинада бир чақирилмаган меҳмон турганмиш:

– Бу чолиқуши жонидан тўйганми? Менинг бутазоримга қандай жасорат билан оёқ босди, – дебди илон.

Илон жуда ҳам айёр экан. Бирор овоз чиқармасдан чолиқушининг олдига судралиб борибди. Чолиқуши илон унинг олдига келганидан хабарсиз бемалол қўшиқ куйлаб турганмиш. Илон бироз сабрсизлик билан ҳаракат қила бошлабди. Буталарни қаттиқ қимирлатиб, чолиқуши уни сезиб қолишига сабаб бўлибди. Илонни кўриб қолган чолиқуши нима бўлганини тушунолмай қолибди. Жуда

қаттиқ қўрқиб, у ердан учиб кўтарилибди ва бир дарахтга қўнибди. У бўлиб ўтганлар ҳақида ўйлай бошлабди.

– Бу илон қаердан келиб қолди? Яна озгина қолсам мени еб қўярди. Эски инимда ҳеч бунақа бўлмаганди. – Чолиқушининг сўзларини тинглаган дарахтдаги олмахон:

– Эй биродар! Истамасдан сўзларингни эшитиб қолдим. Бу ерларда янгисан, шекилли. Ҳали ҳам ўзининг эски инингга қайт. Чунки бу ерларда дўстлик, биродарлик йўқ. Ҳар онда ҳужумга учрашинг мумкин. Мен ҳам бу жойларни ташлаб кетишни ўйлаяпман. Аммо билмаган жойларда яшашдан қўрқаман, – дебди. Чолиқуши олмахоннинг бу сўзларини жон қулоғи билан тинглабди ва ўйлаб қолибди:

– Олмахонга қаранг! Бу ерлар қўрқинчли эканлигини билиб ҳам, ўзи билмаган жойларга боришдан сақланяпти. Мен-чи! Тинчгина инимни бир қизиқишимни деб ташлаб чиқдим. Билмаган бир жойга ин қурмоқчи бўлдим. Озгина қолса ўлиб қолардим, – деб ўзининг эски инига қараб учиб кетибди. Бошқа бирор марта ҳам ўз инини қолдириб кетишни хаёлига ҳам келтирмабди.

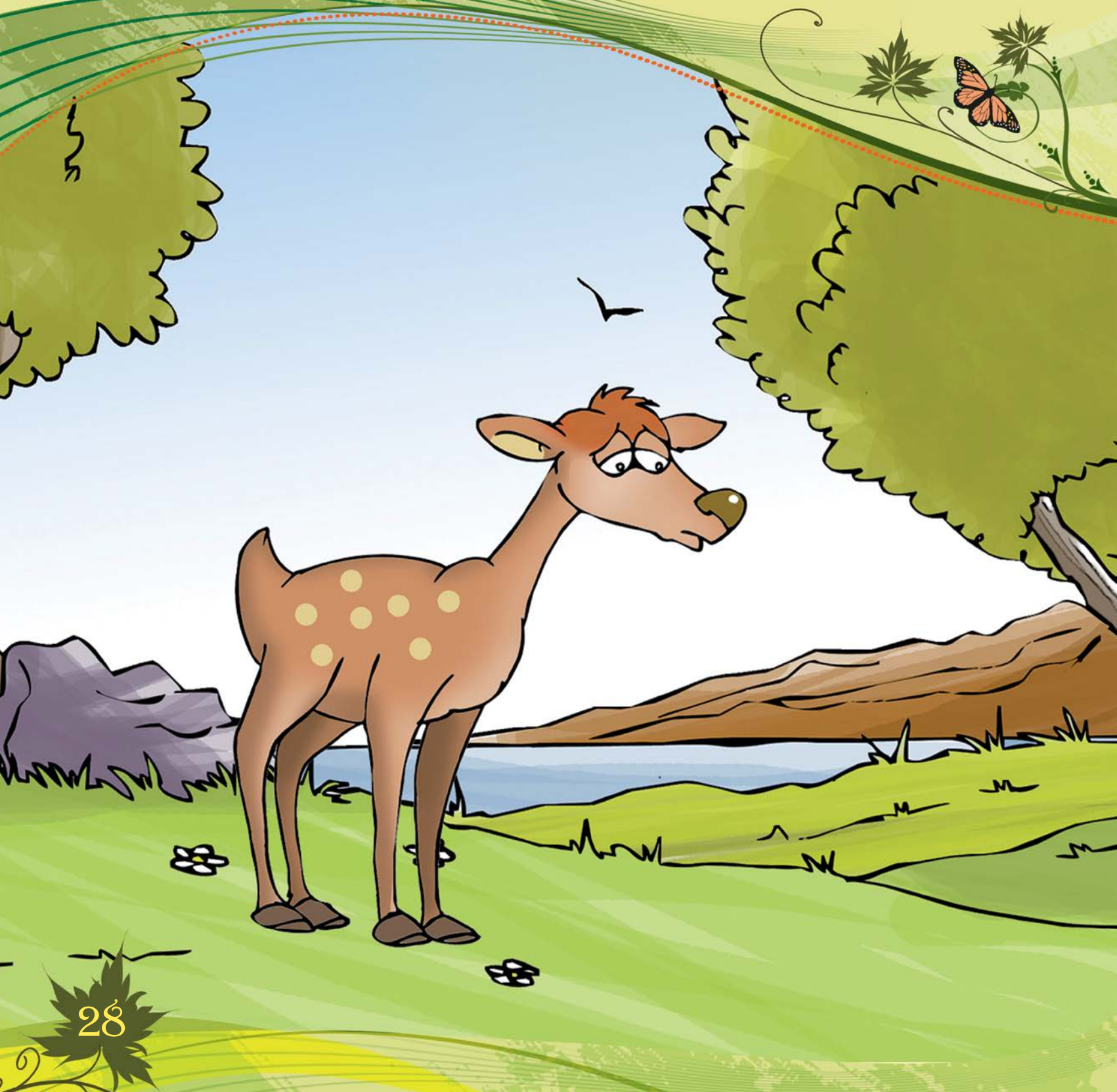
ЁЛҒИЗ ЖАЙЛОН

Ўрмонларнинг бирида жайлон яшармиш. Аммо бу жайлон жуда ёлғиз экан. Бунинг сабаби эса ўзига бирор дўст танлолмаслиги экан.

Бирини очкўз деб, бошқасини айёр деб, яна бирини хунук деб ҳеч ким билан дўст бўлолмас эмиш. Охири бир ўзи ёлғизланиб қолибди.

Кунлардан бир кун ёлғиз жайлон айланиш учун ўрмонга чиқибди. Атрофида бирга ўйнаб-кулиб хурсандчилик қилаётган дўстларини қўрибди. Уларга жуда ҳаваси келибди. Ҳавас қилибди аммо ўзининг дўст танлаш инжиқлигидан воз кечолмабди. Шу туфайли уларга қараб хўрсиниб қўяркан.

Орадан кунлар ўтибди. Ўзига бир дўст топибди. Дўстларнинг дастлабки кунларида бирор муаммо бўлмабди. Бир кун дўстлар учрашиб, айланишга чиқишни

режалаштиришган эканлар, бироқ янги дўсти учрашув жойига бироз кеч қолибди. Шунда жайлон дўстидан қаттиқ хафа бўлиб, у билан бошқа учрашмайдиган бўлибди.

Яна бир ўзи ёлғиз қолибди. Бу ёлғизликдан ҳеч қутулолмасам керак, деб ўйлай бошлабди.

Орадан кунлар ўтибди. Ёлғизликдан жуда зерикибди.

– Қисқа вақт ичида ўзимга бир дўст топаман, аммо бу дўстимнинг бирор камчилиги бўлмаслиги керак, – деб ўйлабди.

Вақт йўқотмасдан дўст топиш учун йўлга чиқибди. Топган дўстларини оддий бир камчиликлари учун бирин-кетин, навбат билан ташлаб, яна бир ўзи ёлғиз қолиб кетаверибди.

Ниҳоят тақдирига кўнган бир шаклда уйига қайтаётган экан, қари бир жайлонга кўзи тушибди. Ёши катта жайлон унинг нима сабабдан хафа эканлигини

сўрабди. Жайлон ҳам бошидан кечирганларини ҳам-
масини айтиб берибди. Шунда ёши катта жайлон:

– Эҳ менинг ақлсизгинам! Бирорта ҳам хатосиз
дўст бўладими? Дўстнинг нияти ёмон бўлмаса бўлди.
Хатосиз дўст қидирган ўзи дўстсиз қолади. Ва ёлғиз
яшашга мажбур бўлади, – дебди.

Ёлғизликдан зериккан жайлон унинг ҳақ эканлиги-
ни тан олибди. Кейинроқ эса оддий сабаблар учун ўзи
ташлаб кетган дўстларининг ҳаммасидан узр сўраб-
ди. Катта (арзигулик сабаб) бўлмагунича бирор дўсти
билан ажралиб кетмайдиган бўлибди. Ёлғиз яшашдан
ҳам қутулибди.

ҚУЁННИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

Ўрмонларнинг бирида қуён яшар экан. Бу қуён жуда ҳам очик кўнгилли, ёрдам севар экан. Ҳамманинг ёрдамига шошар, ёрдамга эҳтиёжи бўлганларга, қўлидан келганича кўмаклашаркан.

Бир кун яна “Ёрдамга муҳтож бўлган бирор ҳайвон бўлса керак” деб ўрмонда айланишга чиқибди. Атрофга қараб турганида, оёғига катта бир тикан санчилибди. Оғриқдан ўша ернинг ўзида типирчилай бошлабди.

Ҳар доим бошқаларга ёрдамлашган қуён энди ўзи ёрдам кутишни бошлабди. Тикон жуда қаттиқ санчилганидан ўзи ҳеч ҳам чиқара олмас экан.

Ёрдам севар қуён соатларча ёрдам бера оладиган бирортасини кутибди. Аммо афсуски ёрдам келмабди. Энди умидини узиб, тақдирига рози бўлаётганида ўша ердан ўтаётган бир айиқни кўрибди:

– Ҳой биродарим айиқ! Менга ёрдам бер, илтимос. Оёғимга бир тикан санчилди, қимирлата олмаяпман, – дебди. Қуённинг овозини эшитган айиқ:

– Қардошим қуён! Ҳозир сен билан машғул бўлолмайман. Нима учун сенга ёрдам беришим керак экан? – Шундай деб, қуённи қийин ҳолида ташлаб кетиб қолибди.

Шунда қуён умуман ёрдамдан умидини узибди. Бирор нарса қила олмабди ҳам, кечани шундай оғриқда ўтказибди. Ниҳоят тонг отибди, қуёш чиқибди. Илк қуёш нурлари билан қорнини тўйғазишга чиққан қарғани кўрибди:

– Ҳой биродарим қарға! Оёғимга тикан санчилди. Чиқаришга ёрдам берақол, – деб илтимос қилибди. Қарға:

– Сен бир сафар инимдан тушиб кетган полапоним-ни қутқарган қуён эмасмисан? Албатта ёрдам бераман, – дебди. Тумшуғи билан қуённинг оёғидаги тиканни суғуриб олибди.

Қуён шундай қилиб, қилган яхшилигининг натижасини кўрибди. Қарғага ташаккур айтиб, қийналиб бўлса ҳам уйига етиб борибди.

Оёғи тузалгунига қадар уйида ётибди. Орадан кунлар ўтибди. Қуённинг оёғи бутунлай тузалиб қолибди.

Қуён яна ўрмонга айланишга чиқибди. Атрофидагиларга ёрдамлашишни режалаштирибди. Айланиб юраркан овчи қуролини бир нуқтага тўғрилаганини кўрибди. Қизиққанидан секин яшириниб овчига яқинлашибди. Не кўз билан кўрсинки, овчи қуролининг мўлжалидаги ҳайвон унга ёрдам бермай кетиб қолган айиқ эмиш.

Яхшилик қилишни севган қуён айиққа ёрдам беришни ўйлаб, бир он иккиланибди. Бироз ўйлагандан кейин ўзига ярашган ишни қилишга қарор қилибди. Овчи билан айиқнинг ўртасидан югуриб ўтиб, унинг диққатини ўзига тортибди.

Бу ҳолатдан фойдаланган айиқ жонини овчидан қутқариб қолибди. Овчи қуённи кузатаётганида айиқ қочиб қолибди. Қуён ҳам бир панага яшириниб олиб овчидан қутулиб қолибди.

Орадан кунлар ўтибди. Айиқ билан қуён ўрмонда учрашиб қолишибди. Айиқ уятдан бошини ичига тортиб унинг ёнига яқинлашибди ва:

– Қардошим қуён! Юзингга қарашга уяламан. Ёрдамга эҳтиёжинг бўлганида мен сенга ёрдам бермагандим. Аммо шунга қарамай сен менинг ҳаётимни қутқардинг. Ёмонликка яхшилик билан жавоб бериш кераклигини менга ўргатдинг. Сендан миннатдорман. Бундан кейин бирга яхшилик қилайлик, – деб қуёндан узр сўрабди.

Айиқнинг бу сўзларини эшитган қуён жуда хурсанд бўлибди.

Қуён унга ёрдам қилмаганлиги учун айиққа ёрдам бермаса, ёмонлардан бирор фарқи қолмас эди. Аммо қуён бунинг аксини қилиб, айиқнинг ҳам ёрдамсевар бўлишига эришибди.

ЎРДАКНИНГ КИЧИК ПОЛАПОНИ

Жуда ҳам гўзал бир кўл соҳилида ўрдак оиласи яшар экан. Ўрдак оиласи она ўрдак, ота ўрдак ва бир кичкина ўрдак жўжадан ташкил бўлган экан.

Жажжи ўрдак оилага яқиндагина қўшилган экан. Шу туфайли она ва ота ўрдак уни жуда қаттиқ севишар ва авайлашар эканлар. Улар яшаган соҳил бўйи жудаям гўзал экан, аммо баъзи жойларида таҳликали ҳайвонлар ҳам бор экан. Она ва ота ўрдак буни билганликлари учун уни тез-тез огоҳлантирар ва жажжи

ўрдакнинг бир ўзи кўлга чиқишига изн бермаётган эканлар.

Кунлардан бир кун жажжи ўрдак она ва ота ўрдакка хабар бермасдан кўлга чиқишга қарор қилибди. Улар ухлаб ётишганда кўл сувига бир ўзи кириб сузиб кетибди. Бироз вақт сузгандан сўнгра:

– Менинг кўлда ёлғиз сузишимга нима сабабдан рухсат бермайдилар? Мана, бемалол сузиб юрирман-ку? – дебди.

Аммо яқин орада ов учун пистирмада турган тимсоҳдан хабари йўқ экан. Яна бироз сузганидан кейин чарчаб, орқага қайтишни ўйлаб қолибди. Уйига қараб сузиб бораркан, орқасидан бир нима таъқиб қилаётганини сезиб қолибди. Орқага қайрилиб қай кўз билан қарасинки, орқасидан тимсоҳ келаётган экан. Жажжи

Ўрдак нима билан тўқнаш келганига тушунмабди.
Нима қилишини билмай қолибди. Қаттиқ қўрққани
учун кучи борица тез сузиб қоча бошлабди.

Қанчалик тез қочмасин, тимсоҳ уни тутишига
жуда оз қолган эмиш. Тимсоҳ жажжи ўрдакни ютишга
шайланиб, оғзини катта очгани заҳоти бир овчининг
ўқиға нишон бўлибди. Жўжа ўрдакча фақатгина омади
келиб, у тимсоҳдан тирик қутулиб қолибди.

Шу пайтда она ва ота ўрдак, ўқ овозидан уйғониб-
дилар. Полапонларини ёнларида кўрмаганликлари
туфайли қаттиқ ҳаяжонланибдилар. Бирор ноҳушлик-
ка учрадимиз, деб қўрқувга тушибдилар. Не кўз билан
кўрсалар, жажжи ўрдак кўлнинг соҳилида қўрқувдан
тили тутилган ҳолда титраб турган экан. Дарҳол
унинг ёнига чопиб бориб, нима бўлганини сўрабди-
лар. Жажжи ўрдак онаси ва отасига ҳеч нима демабди.

Фақат орадан бироз вақт ўтгандан кейин бир нималар тушунтира олибди. Ота-онаси унга:

– Кўрдингми? Биз сенга бирор ишни қилмаслигини айтсак, билки у сенинг фойданг учундир. Сен бизга қулоқ солмадинг. Оз қолса сени тимсоҳ еб қўярди. Шундай бўлса, биз нима қилардик? Бошқа бундай бир иш қилма, – деб жажжи ўрдакни бағирларига босиб қучибдилар.

Она ва отасини эътибор билан тинглаган жажжи ўрдак бошқа уларнинг сўзларидан чиқмасликка сўз берибди.

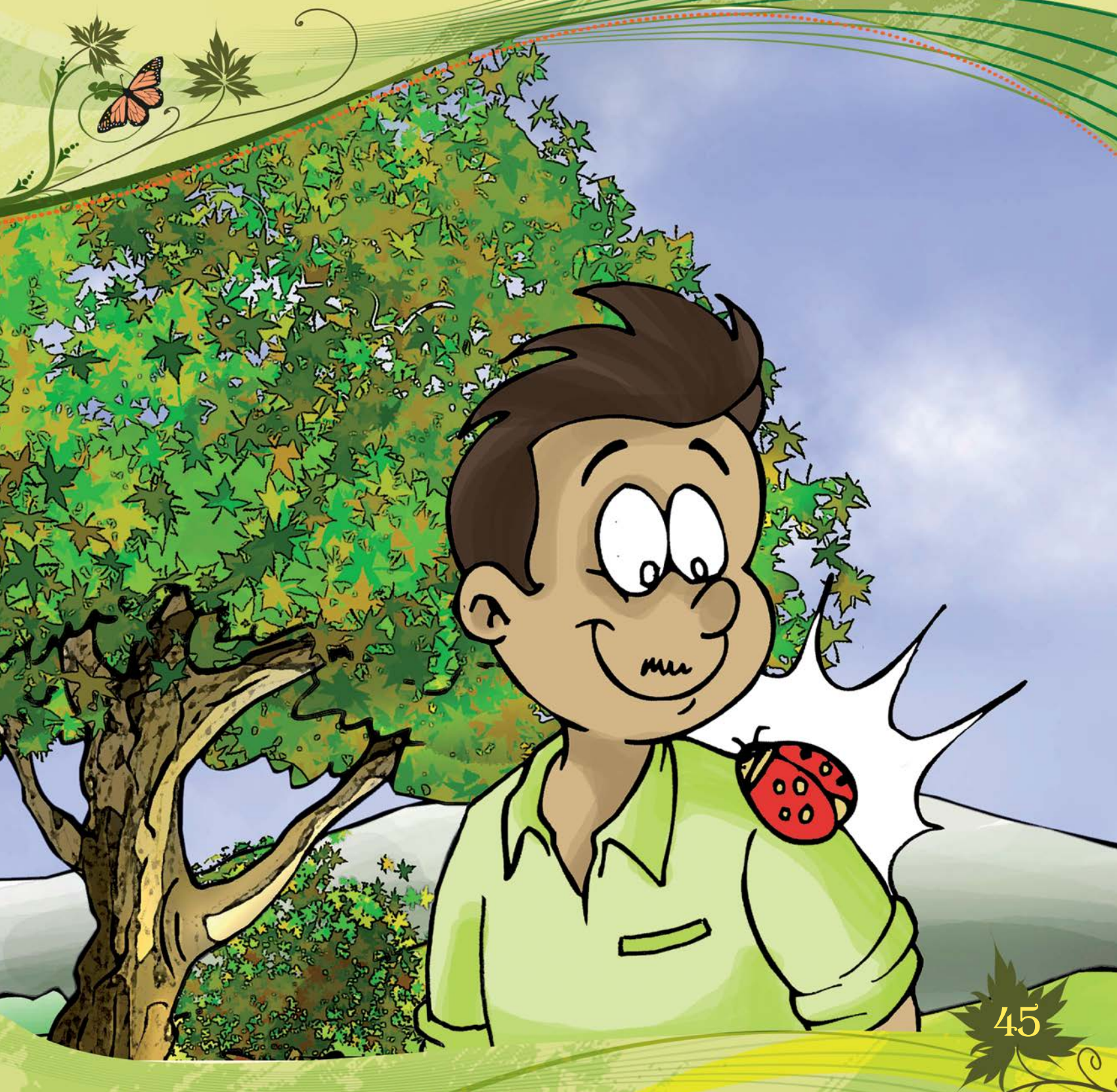

ОМАДСИЗ ХОН ҚИЗИ

Узоқларда бир ўлка бўлганмиш. Бу ўлкада инсонлар Хон қизи қўнғизчаси кимнинг устига қўнса, омад келтириши ва у кишининг бахти очилишига ишонишаркан. Аслида бундай эмас экан.

Шу ўлкада жуда ҳам ёқимтой бир Хон қизи яшаркан. Бу Хон қизи истаганича айланиб учар ва ўзи истаган инсоннинг устига қўниб юрармиш. Бундай ҳолатдан инсонлар жуда хурсанд бўларканлар.

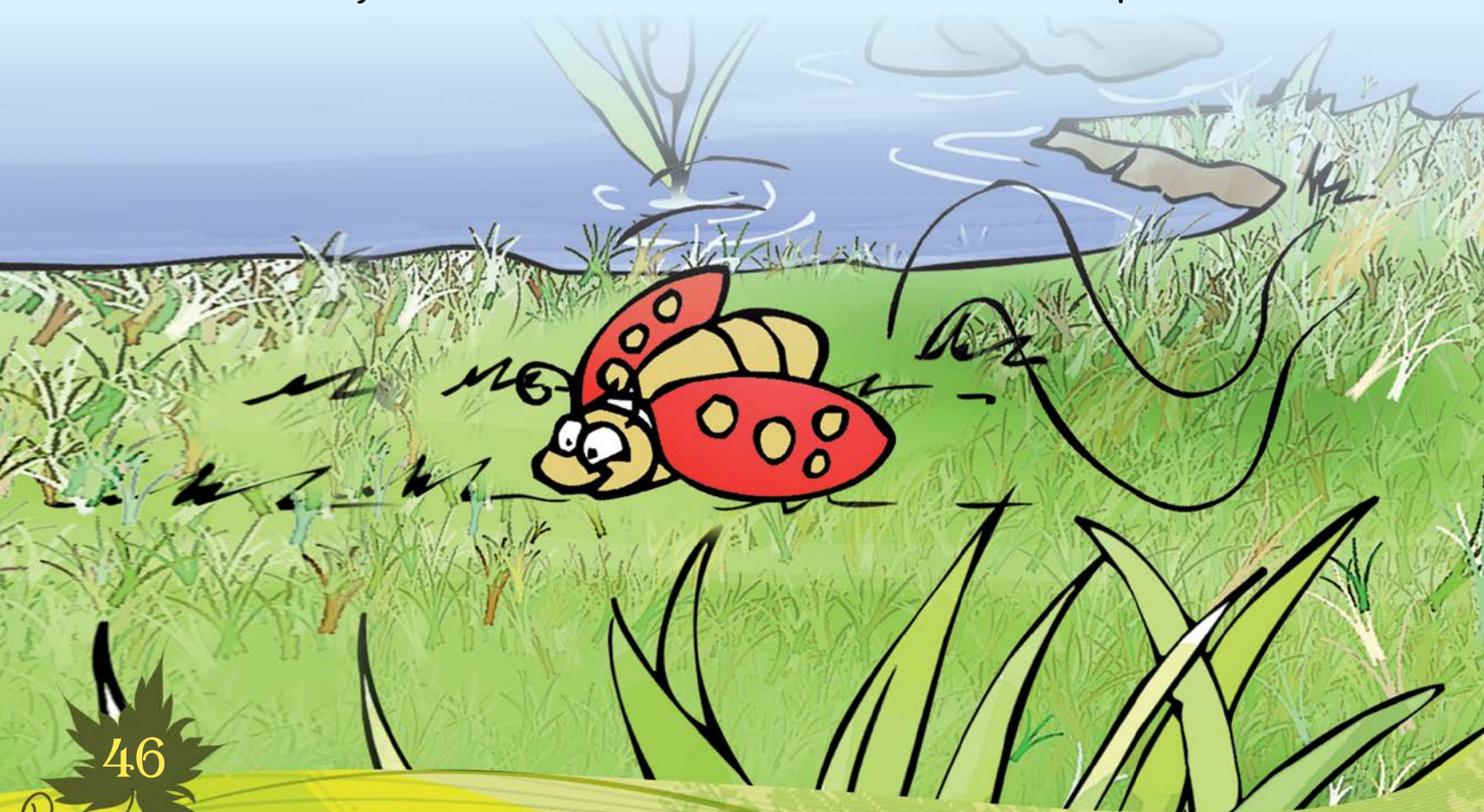
Бир кун Хон қизи ўзи яшаган жойларда айланишга чиқибди. Нозиккина қанотлари уни олиб борган томонга учиб борибди. Чарчаганини сезиб, бир кишининг устига қўнибди. Хон қизи устига ўтирганини сезган киши жуда севинибди.

– Дўстларим! Кўрдингизми? Устимга Хон қизи қўнди. Энди менинг омадим келади. Бирор нарса учун ортиқча ҳаракат қилишимга ҳам ҳожат қолмайди. Чунки бу Хон қизи менга омад келтиради, – дебди ўртоқларига. Хон қизи эса бу кишининг гапларини умуман тушунмабди.

– Бу одам нималар деяпти ўзи? Қанақа омад? Бизни омад қўнғизи деб аташади, аммо омад деган нарсанинг

ўзи йўқ-ку. Ишлаб, қаттиқ ҳаракат қилмасдан бирор ишда муваффақият қозониб бўлмаслигини билишмайди, – дебди.

Орадан бироз вақт ўтибди. Хон қизи устига қўнган киши ишларида омадсиз бўла бошлабди. Чунки бирор ишига керак бўлганидек яхши эътибор бермаётган экан. «Менинг омадим бор, ишларим эса мен уринмасам ҳам яхшиланиб бораверади», деб ўйлаб юрган экан. Аммо ишлари ўз-ўзидан яхшиланмаслигини билмас экан. У киши оз қолса қўлида борини ҳам йўқотиш арафасига келиб қолибди.

Яна бироз вақт ўтгандан кейин Хон қизи олдинги сафар устига ўтирган ўша одамнинг олдига бориш ҳақида ўйлаб қолибди. Аслида ишонмас экан: “Ростдан омад келтирдиммикан?” деб қизиқибди. У кишининг олдида бироз салқинланибди. Одам Хон қизи қўнғизини кўриб жуда ғазабланибди. Унга:

– Омадсиз “Омад қўнғизи!” Нима учун келдинг? Менинг ишларимни бутунлай бузуш учунми? – деб бақириб берибди. Хон қизи:

– Тинчлан! Сен ишлаб ҳаракат қилиш ўрнига, кичкинагина бир қўнғизчадан фойда кутсанг, ишинг бундан ҳам баттар бўлади. Танбаллик қилишни бас қилиб, ишларингга қара, – деб жавоб берибди.

Хон қизининг бу сўзлари у одамга жуда ёқибди.

– Бир қаранг, бу кичкина қўнғизчага! Қандай тўғри гапиряпди. Бизни танбаллаштирган худди шу нотўғри ишончлар (бидъатлар) эмасми? – деб Хон қизини хафа қилгани учун ундан узр сўрабди.

Шу кундан бошлаб ишларига яхшилаб эътибор бера бошлабди. Аллоҳнинг ёрдами билан қисқа вақт ичида ишлари яна яхши кетишни бошлабди.

“Омад қўнғизи” ҳам жуда хурсанд бўлибди. Бундан кейин эса бирор кишининг устига қўнадиган бўлса, эътибор тортмасликка ҳаракат қиладиган бўлибди. Чунки кишилар уни нотўғри тушунаётган эканлар-да.

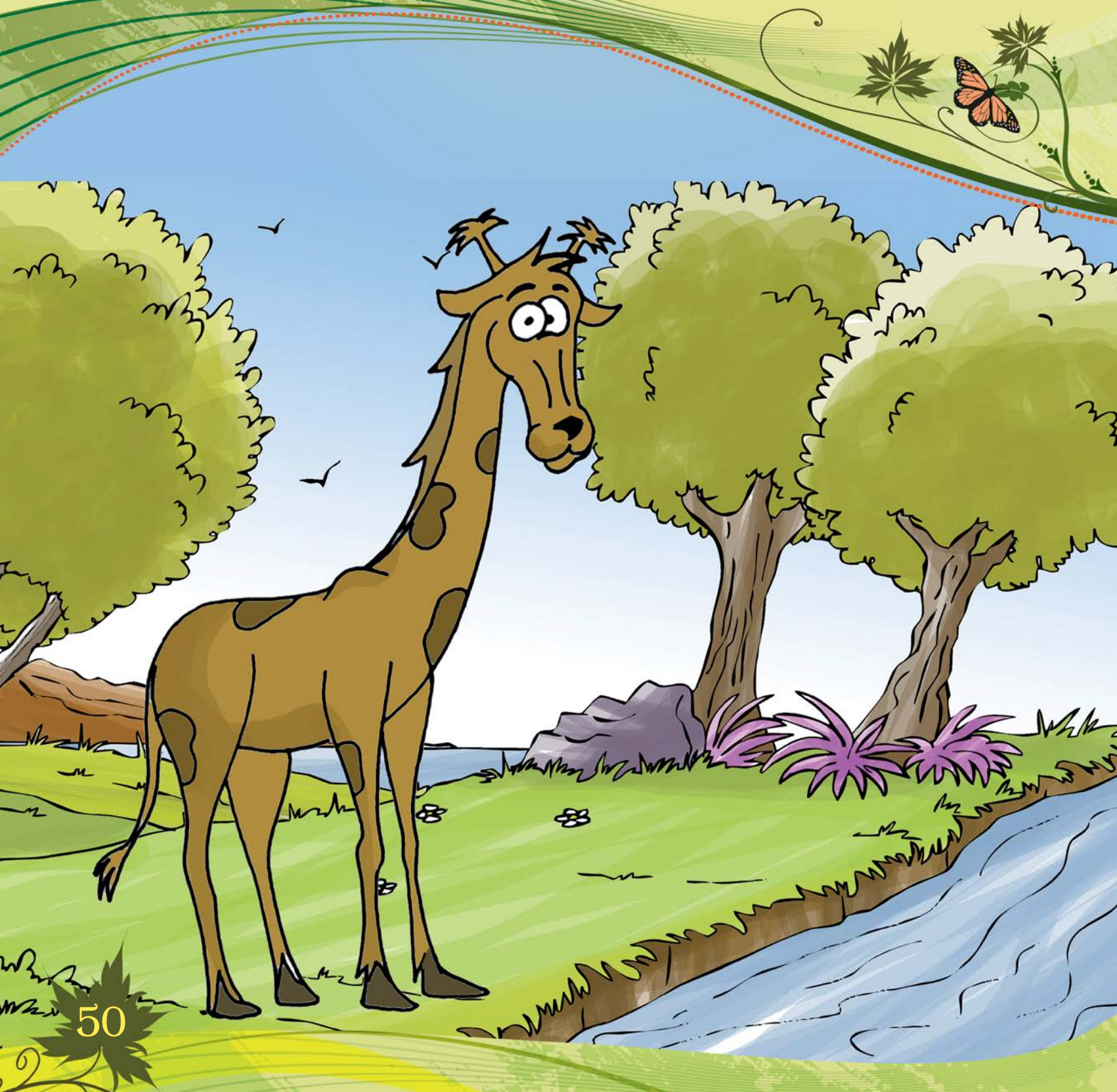

ЖИРАФА БИЛАН ФИЛ

Яна бир ўрмонда жирафа билан фил яшаркан. Жирафа билан фил жуда қалин дўст эканлар. Ҳаммининг уларга ҳаваси келаркан.

Кунлардан бир кун улар оддий (арзимас) нарсанинг устида тортишиб қолишибди.

Бир ҳовуч ўт учун бошланган тушунмовчилик чигаллашиб (катталашиб) кетибди. Улар бир-бирларига қаттиқ сўзлар ҳам айтибдилар ҳатто. Шундай ёмон сўзлар сўзлагандан кейин дўст бўлиб қолишлари имконсиз экан. Бу тортишув уларнинг дўстликларининг бузилишига сабаб бўлибди.

Орадан анча вақт ўтган бўлишига қарамай улар ҳеч кўришмабдилар. Бир-бирларининг юзларига қарашга уялиб қолган эканлар-да. (Уялганларидан бир-бирларининг юзларига қаролмас ҳолга келибдилар). Жирафа:

– Эҳ менинг ақлсиз бошим, тўхтамас тилим. Энг яхши дўстимни хафа қилдим. Бўлмайдиган сўзлар сўзладим. Бекорига дўстимдан айрилдим. Дўстим бўлмаса бутун бу ўрмон менга ҳеч керак эмас, – деб ўзини қоралай бошлабди.

Худди шу пайтда фил ҳам сабрсизлик қилгани учун ўзини уришаётган экан. Аммо айтган сўзлари жуда ҳам қаттиқлигидан дўстларидан узр сўрашга жасоратлари йўқ экан.

Кунлар ўтган сари бир-бирини жуда соғинибдилар. Бир кун бу соғинч ҳисси жирафани жуда қийнаб юборибди. Жирафа:

– Нима бўлса ҳам ўртоғимдан узр сўрашим ва у билан ярашиб олишим лозим, – дебди. Дўсти филни қидириб йўлга чиқибди.

Қалб қалбни сезади деганларидек, фил ҳам жирафадан узр сўраш учун уни қидириб чиққан эмиш. Бироздан сўнгра улар тўқнаш келишибди. Уятли бўлганликлари учун қадрдонининг ёнига яқинлаша олмабдилар. Жирафа чидай олмабди:

– Дўстим фил! Мен сўзлаган сўзларим учун сендан кечирим сўрайман. Илтимос, мени кечир, – деб филдан узр сўрабди. Фил:

– Биродарим жирафа! Мен ҳам сендан кечирим сўрайман. Сен ҳам мени кечир, – деб жирафадан узр сўрабди.

Икки эски дўст охири ярашибдилар. Хурсанд ва мамнун бўлиб ҳаётларини давом эттирибдилар.

АРСЛОННИНГ ҲАЗИЛИ

Ўрмон қироли арслон ўз фуқаролари орасидан уни ҳақиқатдан севганлар ва айёрлик қилиб севгандек қилиб кўрсатаётганларни ажратиб олишни режалаштирибди. Шу вазифани топшириш учун вазири қоплонни олдиға чақирибди.

– Вазирим! Мен жуда хавотирланяпман. Халқим мени ҳақиқатан ҳам севишини текширмоқчиман. Бу учун сен мени ўлди деб эълон қилишинг керак. Мен эса ўрмонда яшинча айланиб, халқим мен ҳақимда нима ўйлашини билиб оламан.

Арслоннинг бу сўзларидан кейин қоплон ўрмондаги ҳайвонларга қиролнинг ўлганлиги тўғрисида хабарни тарқатибди. Бу хабарни эшитган ҳайвонлар қулоқларига ишонмабдилар. Кутилмаган бу хабарни эшитиб, “Арслонга нима бўлди экан, бирданига ўлиб қолибди” дейишдан ўзларини тўхтата олмабдилар. Бу хабарни арслоннинг вазиридан эшитганлари учун ишонибдилар.

Шундай қилиб арслон режасининг биринчи босқичи амалга ошибди. Энди яшириниб халқининг орасида бемалол айланиб юра оларкан. У ҳам вақт йўқотмасдан ўрмонда юра бошлабди.

Яширинча юрганида тулкининг “Эҳ қутулдим. Энди қирол ҳам йўқ. Бемалол ҳийлаларимни қила оламан. Ҳеч кимга жавоб ҳам бериш керак эмас. Арслоннинг ўлгани жуда яхши бўлибди” деб айтганини эшитибди.

У ердан узоқлашиб яна йўлида давом этибди. Бу сафар бўри билан сиртлоннинг “Арслон ўлганидан буён жуда хотиржаммиз. Ҳеч кимдан қўрқмаймиз. Яхши кўрмагани яхши кўрган каби кўрсатиш, жуда ҳам қийин,” деганларини эшитибди.

Халқининг ҳақиқий юзини секин-секин кўра бошлабди. Эшитганлари туфайли жуда хафа бўлибди. Чунки уларнинг ҳаммаларини ноҳақ деб ўйлар экан.

Ўша куни арслон қайси ҳайвонни тинглаган бўлса, бирортасидан ҳам ўзи ҳақида яхши нарсалар эшита олмабди. Бошқа кунлар ҳам айланиб, атрофдагиларни тинглашни давом эттирибди.

Бир кун қирол вазири қоплоннинг айиққа:

– Дўстим айиқ! Бу кунлар тилингга эҳтиёт бўл. Қиролимиз ўлмаган. Ўлганлиги тўғрисида хабар тарқатиб, ҳаммани кузатиб юрибди. Асло у ҳақида ёмон сўз айтма, – деганини эшитибди.

Айнан ана ўшанда арслон ўзининг енгилганлигини хис қилибди. Чунки энг яқин ёрдамчиси унинг сирини бошқаларга ошкор этаётган экан. Арслон:

– Агар вазирим ҳам шундай қилса, бошқалар нима қилсин? Демак, мени бу ўрмонда ҳеч ким севмас экан, – дебди. Бу синовни тугатиш учун саройига қайтаркан кичкина қуённинг бир чеккада:

– Қиролим, сенсиз бу ўрмон бўм-бўш. Ҳайвонлар раҳбарсиз. Кучлилар заифларни қийнашяпти, – деб йиғлаб ўтиганини эшитибди. Қуён билан бирга у ҳам йиғлаб юборибди ва унга яқин бориб:

– Менинг вафодор дўстим! Мен ўлмадим. Қўрқма, бундан буёғига сен ва сенга ўхшаганлар учун яшайман, – деб қуён билан бирга саройига қайтибди.

Эртаси куни биринчи иши вазири қоплонни саройдан қувиб юбориш бўлибди. Қоплоннинг ўрнига эса қуёни вазир қилиб тайинлабди.

Атрофидагиларнинг кўпчилиги унга дўст эмаслигини, ҳақиқий дўстлар эса бирор нарса кутмасдан севишини тушуниб етибди.

У кундан сўнгра дўст киму, душман кимлигини билиб яшаган экан.

АЙЁР ТУЛКИ ВА ТОЗА ҚАЛБЛИ БЎРИ

Тулки ва бўри жуда қалин дўст бўлган эканлар. Биргаликда айланиб, биргаликда ов қилар эканлар. Чунки бўри ов қилишга жуда моҳир экан. Тулкидан кўра янада каттароқ ўлжаларни овлар экан. Тулки эса кичик-кичик ҳайвонларнигина овлоларкан. Шу сабабдан бу дўстликдан тулки кўпроқ фойда олар экан.

Қандай бўлса ҳам бу бир дўстлик экан. Дўстликдан фойда қидирилмайди. Бўри ҳам шу фикрда экан. Тулки жуда ақллилигидан бўрига ўзининг бу айёрлигини ҳеч ҳис қилдирмабди. Устига-устак бўрига ўзини бу

дўстликдан бирор фойда қидирмаслигини ҳам исботлаганмиш. Чунки бўрининг ишончини тўла қозониши керак экан. Бу келажак учун тулкига жуда керак экан.

Бир кун икки дўст овга чиқибдилар. Аммо овладиган бирорта ҳам ҳайвон топилмабди. Очликдан қоринлари ғулдирашни бошлабди. Шу пайт бутазорда тулки ўйнаб турган бир қуённи кўриб қолибди. Ўз-ўзига:

– Бўрининг ишончини қозонишим керак. Ҳозир айна фурсати... Шу қуённи тутиб у билан бўлишаман. Бунинг натижасида унинг ёнида ойлар давомида қорнимни ҳеч нима қилмасдан тўйдироламан, – дермиш. Ва давом этибди:

– Мен кичкина бир қуён тутаман, у эса каттакон жайлонни тутиб олади. Мен бир каклик тутаман, у эса бир кийикни. Бундай бир кучли билан дўстликни таҳликага қолдириб бўлмайди, – деб ниятини ўзига белгилабди. Сўнгра кўрган қуённи тутиб, бўрига совға қилибди. Тулкининг бу қилгани бўрини жуда хурсанд қилибди:

– Дўстим тулки, қанда яхши дўстсан. Оч қолганимизда сенинг шарофатинг билан қорнимизни тўйғаздик. Биз жуда яхши дўстмиз. Аммо бундан кейин бундан-да яхшироқ дўст бўламиз, – дебди.

Бўрининг бу сўзларидан тулки мақсадига эришганини тушуниб етибди. Энди бўрининг ёрдамида узоқ вақт ҳеч

нима қилмасдан қорнини тўйғазиб юра оламан деб
ўйларкан. Шу кунгача барча қилганлари ҳам айнан
шу ниятда қилинган экан. Охири ўз ниятига етиб-
ди. Икки дўст қоринларини тўйғизгандан сўнг у
ердан кетибдилар. Шу кундан бўри тулкининг қил-

ган яхшилигини қайтаришга ҳаракат қилармиш. У овларкан, тулки маза қилиб еркан. Қисқаси, тулки ҳеч тер тўкмасдан қорнини тўйдириб юраверибди.

Орадан ойлар ўтибди. Тулки бўри ёрдамида қироллар каби яшай бошлабди. Бир кун икки дўст яна овга чиқибдилар. Бўри катта бир кийикни қувлаб кетибди. Тулки эса бўри кийикни овлаб келтиришини кутиб турганмиш. Аммо бу сафар тулкининг кутиши натижа бермабди. Чунки кийикни овларкан бўри оёғини синдирганмиш. Оёғи қаттиқ оғриган бўри:

– Дўстим тулки! Дўстим тулки! Менга ёрдам бер. Менга ёрдам бер! – деб бақира бошлабди. Тулки бўри келтирадиган кийикни кутиб турганида унинг баланд овозини эшитиб қўрқиб кетибди. Дарҳол бўрининг олдига югуриб борибди. Қараса, оёғи синган бўри ерда қийналиб ётганмиш. Бир лаҳзада орзулари чил-парчин бўлибди. Энди унга бўридан бирор фойда келмаслигини тушунган тулки унга ёрдам бериш у ёқда турсин:

– Дўстим бўри, сен билан дўстлигимиз ниҳоясига етди. Энди сен ўз йўлингга, мен ўз йўлимга

кетамиз. Сенга бир-икки қуён тутиб бердим, сен эса ойлар давомида мени боқдинг. Бу аҳволингда энди мени боқолмайсан. Менга сендан бошқа фойда йўқ, – деганмиш.

Бўрини шу ҳолида ташлаб, фойда келтирадиган бошқа бир дўст қидиришга кетибди.

Тулкининг бу аччиқ сўзлари бўрини жуда қаттиқ хафа қилибди:

– Эссиз менинг ақлсизлигим. Оҳ, менинг очиқ кўнглим. Ҳийлакор тулки ҳеч дўст бўла олармиди? У фойдаси бўлмаган жойда бўлиши қаерда ҳам кўрилган? Менинг ўзим айбдорман, деб чўлоқланиб кўздан ғойиб бўлибди.

Дўстлар фақат фойда учун бирга бўлишса, бундай дўстлик узоққа бормаслигини тушуниб етибди. Ҳақиқий дўстлик ва ҳамкорлик қора кунларда аниқланишини тушуниб етибди. Шу кундан бошлаб дўстларини эътиборли танлай бошлаганмиш.

ТАРБИЯСИЗ ЛЕОПАРД

Ўрмонларнинг бирида жуда ҳам кучли леопард яшар экан. Орқасидан қувган овини ушлаб оларкан. Ушлаб олганини эса ҳеч ҳам қўйиб юбормас экан. Озуқасининг орқасидан югурар, ҳеч кимга муҳтож бўлмай яшаркан. Аммо бу леопард биров тарбиясиз экан. Тутган овини ўрмонда ҳаммага кўз-кўз қилиб, мақтанар экан. Кейин эса овини ҳамманинг кўз олдида ўтириб ермиш. Кучли бўлгани учун унинг овига бирортаси шерик бўла олмасмиш.

Яна бир кун катта бир кийикни ортидан қувибди. Биров қувгандан сўнг кийикни тутиб олибди. Кучли тишлари билан уни қаттиқ яралабди. Ҳар доимгидек ўрмонда овини айлантириб олиб юрибди. Ҳайвонлар леопард ўзига яна зиёфат қилади, қани энди бизга ҳам

бироз берса эди, деган сўзлари унга жуда ҳам ёқибди. Бу сўзлар уни жуда завқлантирибди. Аммо овидан уларга ҳам бироз беришни хаёлига ҳам келтирмабди. Сўнгра уларнинг кўзлари олдида овини ея бошлабди.

Шоқол бу манзара олдида бошқа чидай олмабди. Жасоратини тўплаб, леопарднинг олдида бориб:

– Биродарим леопард бу ишинг жуда катта уят. Ов қила олган бор. Ов қилолмаганлар бор. Қорни тўқлар бор, қорни очлар бор. Ҳамманинг кўзи олдида қорнини тўйдириш тарбиясизлик эмасми? – дебди.

Шоқолнинг бу сўзлари леопардни жуда ғазаблантирибди:

– Ҳой шоқол! Ҳаддингдан ошма. Сизлар ов қилганингизда қўлингиздан тортиб олдимми? Ўзимнинг овимни истаган жойимда ейман, менинг ишимга ҳеч ким аралашолмайди, – деб жавоб берибди. Шунда шоқол:

– Дўстим леопард! Бир кун келиб сен ҳам заифлашасан. Сен ҳам овлолмай қолишинг мумкин. Ўшанда кўзинг олдида бирор нарса еб ўтиришса, ҳозирги гапларимни эсларсан, – деб унинг олдидан узоқлашибди.

Шоқолнинг охириги сўзларидан кейин леопард овини янада қаттиқроқ иштаҳа билан ейишни давом эттирибди. Бир томондан:

– Ахмоқ шоқолнинг менга айтган сўзларига қаранг. Мен заифлашарканман. Ов қилолмай қоларканман, – деб масхара қилиб, кулиб қўйибди.

Орадан ойлар ўтибди. Леопард ҳали ҳам ўша-ўша тарбиясиз экан.

Кунлардан бир кун яна ов қилаётиб, югураётганида бирдан чарчаганини ҳис қилибди. Кўзининг олдидаги

ови қочиб кетибди. Бўлиб ўтганларга аҳамият бермабди:

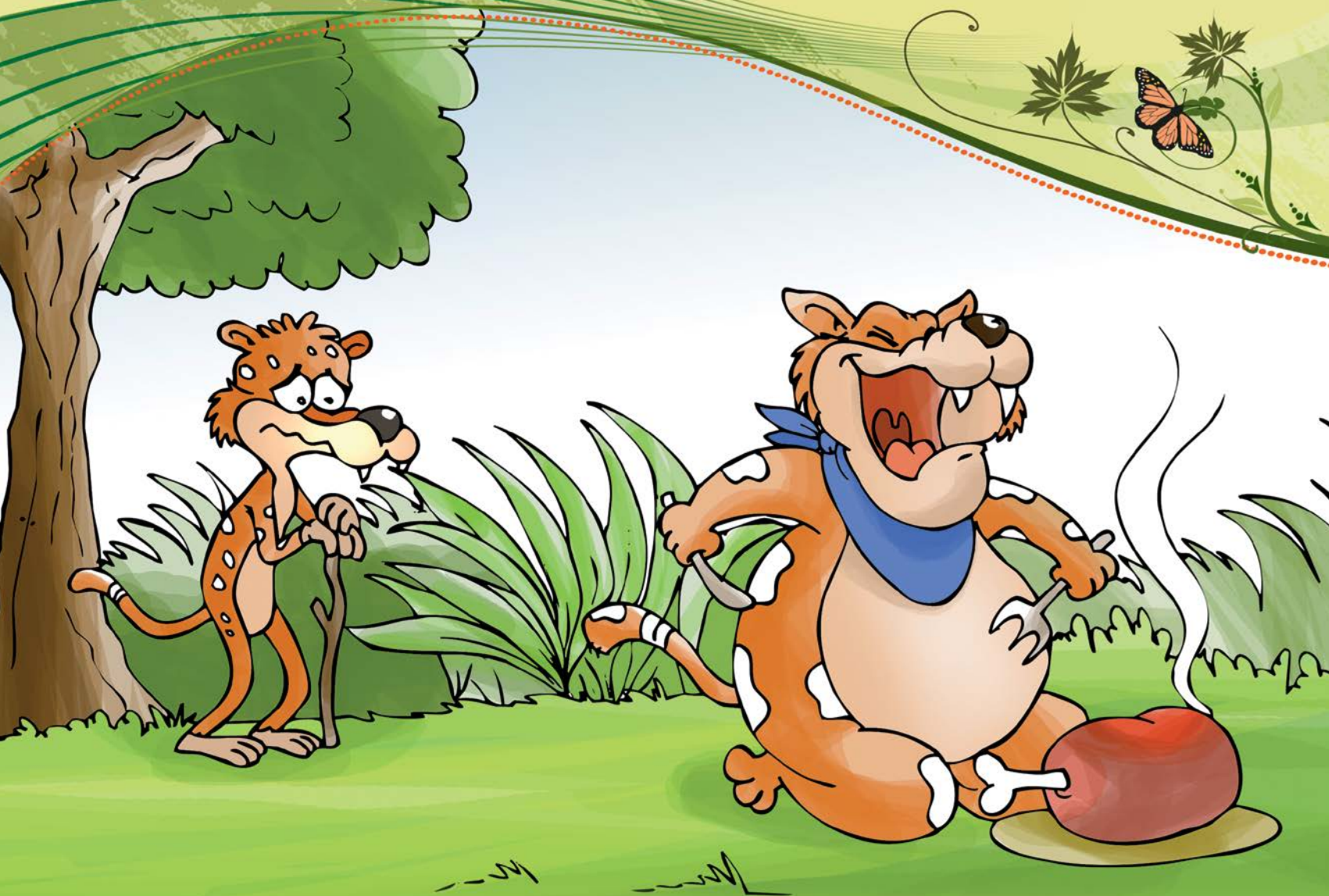
– Менга нима бўляпти ўзи? Мен овимни қўлдан чиқараманми? Бу қандай бўлиши мумкин, – деб ўзига савол берибди. Кундан кунга касаллиги ортиб, тез чарчайдиган бўлиб бораверибди. Ов қилиш у ёқда турсин ҳеч югура олмайдиган ҳолга келиб қолибди. Очликдан жуда ҳолдан тойибди.

Бир кун инида очликдан инграб турганида, бир қоплонга кўзи тушибди. Қоплон овлаган жайлонини катта иштаҳа билан еб турган экан. Буни кўрган леопарднинг оғзидан сувлар оқибди. Бир дақиқада шоқолнинг сўзларини эслабди. Ўшанда бошқа ҳайвонлар нимани ҳис этганларини тушуниб етибди.

Аммо қоплон у каби тарбиясиз ва очкўз эмас экан. Леопарднинг қарашларидан унинг қорни очлигини ва нима аҳволда эканлигини тушунибди. Овини у билан бўлишибди. Леопард ўзининг қилган тарбиясизлигидан жуда ҳам уялиб қолибди.

Орадан кўп вақт ўтмай леопард тузала бошлабди, яна ов қилишга киришибди. Энди у ўзининг овидан

бошқаларга ҳам берадиган бўлибди. Бўлишолмаган вақт-
лари эса ҳамманинг кўзидан узоқда овқатланаркан.

Бизнинг атрофимизда фақир кишилар бўлиши мумкин.
Еганимизни уларга ҳам улашайлик. Ёки уларнинг кўзла-
ри олдида емайлик. Бўлмаса бу катта тарбиясизлик ва
нотўғри ҳаракат бўлади.

АРСЛОННИНГ ЙЎЛБОШЧИСИ

Бир куни ўрмонлар қироли арслоннинг эшиги тақиллабди. Арслон: “Яхшилик бўлсин, иншааллоҳ” деб эшикни очибди. Унинг саройига қоплон келган экан. Эшикни тақиллатган қоплон чуқур хўрсиниб:

– Қиролим! Ўрмонда ғалати ишлар бўляпди. Ҳайвонлар нотинч. Келиб, ҳайвонларга бир қарасангиз, – деб, ўрмондаги аҳволдан хабар берибди қоплон. Арслон:

– Тўхтаб бир нафасингни ростла. Бу қадар хавотирланадиган нима бўлди ўзи? Тинчлан ва тушунтириб бер. Шунда қоплон:

– Қиролим! Тонгда уйғониб, қорнимни тўйғазиш учун чиқдим. Қарасам, ҳайвонлар у ёқдан бу ёққа

югуриб юришибди. Биттасини тўхтатиб нима бўлаётганини сўрадим.

У ўрмоннинг бир чеккасидан ҳар хил товушлар келаётганини айтиб, югуришда давом этди, – дебди. Арслон:

– Ажабо, бу қўрқинчли овозлар қанақа экан? Бориб қарайлик-чи, – деб йўлга чиқишибди. Аммо товушлар қаердан келаётганини тополмабдилар.

Тополмай, атрофни кезиб юришганда, тепадан бир қарға учиб ўтаётганини кўришибди. Қарға:

– Ҳурматли қиролим! Бормоқчи бўлган жойингизни мен биламан. Истасангиз сизни у ерга олиб боришим мумкин, – дебди. Арслон ноилож қарғанинг ёрдамини қабул қилибди.

Ўзи билмаган, эшитмаган товушларни қидириш учун йўлга тушибди.

Қарға олдинда, арслон орқадан юраверибдилар. Соатларча йўл юришибди, бироқ товушлар келган жойни топа олмабдилар. Шунда арслон:

– Ҳой қарға! Сабрим тугаяпти. Ҳали ҳам келмадикми у жойга, – деганида қарға:

– Ҳа қиролим! Мен ҳам ҳайронман. Шу ерларда эди. Қани, яна бироз юрайликчи, – деб овора қилишни давом эттирибди. Ниҳоят кун қорая бошлабди. Аммо арслон бормоқчи бўлган жойга ҳали ҳам боролмаганмиш. Чарчаган бир ҳолда дарахтга суяниб:

– Бекор айтмас эканлар, раҳбари қарға бўлганнинг боши дарддан чиқмайди, деб. Қарғанинг ортидан юриб хато қилдим, – дея пичирлабди ўз-ўзига. Шунда арслондан қўрққан қарға учиб, ғойиб бўлиб қолибди. Арслон қарға учиб кетганидан беҳабар ҳолда:

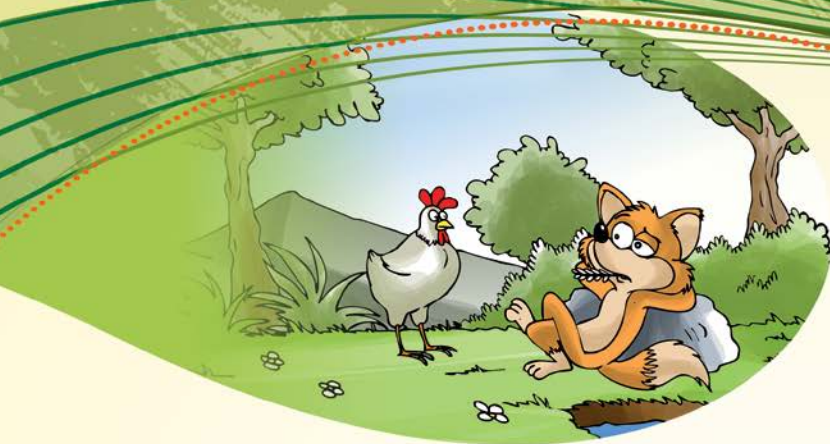
– Ҳой қарға! Кеч бўлди. Шу ғалати товушлар келган жойни кўрсат. Тезроқ уйга қайтайлик, – дебди. Аммо қарғадан жавоб бўлмабди. Қарғанинг қочиб кетганини тушунган арслон ундан жаҳли чиқиш ўрнига ўзидан айбни қидира бошлабди.

– Уйингда ўтириб ташқари чиқмасанг, ўрмонда нималар бўлаётганини билолмайсан. Яна қарғани ўзингга йўл кўрсатувчи қилсанг, ана шундай овора бўласан. Улар менга ғалати бир ўйин ўйнаган бўлсалар керак. Аммо барибир яхши бўлди. Бу менга дарс бўлсин, – деб уйи томонга юра бошлабди.

Аслида ўрмонда ғалати товушлар чиққан жойнинг ўзи йўқ экан. Ҳайвонлар арслонни огоҳлантириш учун у билан ҳазиллашган эканлар.

Шу кундан бошлаб арслон ўрмон ва ҳайвонларга янада эътиборлироқ бўлибди. Аниғини билмаган нарсаларга ишониб алданмабди.

ЁМОН ФИКРЛИ ТОВУҚ

Бир товуқхонада ўнларча товуқ яшар экан. Улар биргаликда дўстона ҳаёт кечиришаркан. Аммо товуқлардан бири бундан ҳеч хурсанд эмасмиш. Орасира:

– Бу товуқхонада жуда кўпчиликмиз. На қорнинг тўяди, на бир яхшилик кўрасан. Бунинг бир чорасини топишим керак, деб ўйлаб юраркан.

Кунлардан бир кун ақлига ёмон бир фикр келибди:

– Бироз таҳликали бўлса ҳам хотиржамлигим учун ҳаракат қилсам арзийди, – деб ўйлабди.

Ва тўғри тулкининг олдига борибди.

Тулки товуқни олдида кўриб жуда ҳайрон бўлибди:

– Бу товуқ ё ахлоқ, ё ҳаётдан безган, – дебди ўзича. Ва:

– Ҳа товуқ, тинчликми, дўстим. Жонингдан бешиб, ўзингни менга едиришга келдингми?

Товуқ:

– Дўстим тулки, мени бу ерда есанг биттагина товуқ ейсан. Аммо сен билан келишиб олсак, бир товуқхона

тўла товук ейсан – дебди. Ёмон фикрини тулкига айтиб берибди.

Унга тегмаслиги шарти билан товукхонасининг ерини кўрсатибди. Режага кўра, товук катакнинг эшигини очик қолдирадиган, тулки эса ичкарига кирадиган бўлишибди. Бемалол ётган товукларни маза қилиб еб олишига келишиб олишибди. Ёмон ниятли товук эса товукхонасида ёлғиз қолиб, ўз хоҳишига кўра маза қилиб яшаб юрармиш. Унинг фикрича, у ёлғиз қолгандан кейин уйнинг эгаси уни жуда ҳам яхши кўриб қолиб, кўп-кўп овқат бераркан.

Орадан кунлар ўтибди. Тулки ҳар он кириб келишини товук ҳаяжонланиб кутиб турибди. Келавермагач ўз-ўзига:

– Тулки воз кечмаса керак, – деб қайта-қайта такрорларкан.

Аммо қайси тулки бир катак товук ейишдан воз кечарди, деб ўзига тасалли бериб ҳам қўярмиш.

Бир кеча тулки уларнинг товукхоналари олдига келиб турибди. Тулкини кўрган товук секингина товукхонанинг эшигини очиб, ўзи ташқарига чиқиб олибди.

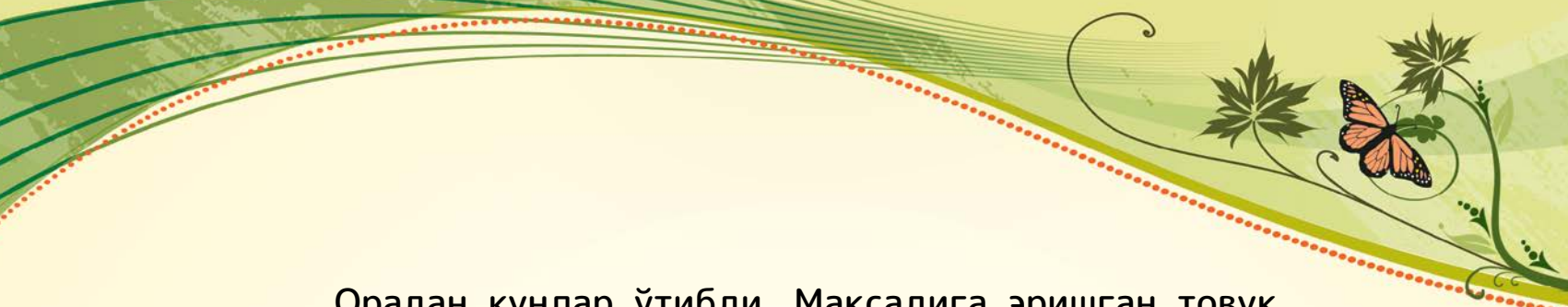

Катакка кирган тулки ўзига каттагина зиёфат уюштирибди. Ёмон ниятли товук эса ташқаридан дўстларининг ейилишини завқ билан томоша қилиб турибди. Ниҳоят товукхонада бирорта ҳам тирик товук қолмабди. Ёмон ниятли товук ёрдамида тулки хаёлига келмаган бир зиёфат берибди ўзига. Ишини битирган тулки секин-секин ташқарига чиқибди. Ва:

– Соғ бўл, дўстим товук. Сенинг ёрдамингда узоқ вақт оч қолмайдиган бўлдим. Кел, сенга бир ташаккур билдирай – дебди. Аслида нияти уни ҳам еб қўйиш экан. Энди уни ҳам оғзига солмоқчи бўлиб турганида уй эгаси тулкини кўриб қолибди. Милтиғини қўлига олиб, тулкига қарата ўқ отибди. Тулки жонини қутқариш учун қочиб кетибди. Яраланиб зўрға қочиб қолибди. Ёмон фикрли товук эса уй эгасининг шарофати билан тирик қолибди. Товуқларнинг эгаси товукхонани бўм-бўш кўрганида тулкига лаънатлар айтибди. Қўлидан қочириб юборгани учун ўзидан ҳам жуда хафа бўлибди. “Ҳеч бўлмаса биттасини қутқардим”, деб ўзига тасалли берибди.

Аммо бўлиб ўтганларнинг сабабчиси худди шу ёмон ниятли товук эканлигини билмасмиш.

Орадан кунлар ўтибди. Мақсадига эришган товук, маза қилиб яшай бошлабди. Катакда бир ўзи қолгани учун эгаси уни яхши қарармиш. Кўп-кўп ем бериб, яхши қарай бошлабди. Ёмон ниятли товук унинг бошига ҳам ўртоқларининг куни келиши таҳликаси ҳақида кўп ўйлайдиган бўлибди. Чунки тулки ҳар онда келиб уни ҳам еб қўйиши мумкинлигини биларкан. Буни ўйлагани сари уйқилари қочаркан.

Ўйлаганлари тўғри ҳам чиқибди. Чунки бир кеча тулки яна товукхона эшиги олдига келиб туриб олибди. Тулкини кўрган товук:

– Ҳа, дўстим тулки, нега келдинг? Бу ерда бошқа ейиладиган товук қолмади, – дебди. Тулки:

– Сен борсан-ку. Ёки сен товук эмасмисан? – дебди. Товук унга жавобан:

– Аммо биз келишиб олгандик-ку. Ҳамхоналаримни еб, менга қўл текизмайсан деб.

Биттагина қолган товуғини қўриқлаш учун новбатчилик қилаётган уй эгаси тулки билан товукнинг сўзлашувларини эшитибди:

– Демак, шундайми, хоин товук! Биродарларингни била туриб ўлимга маҳкум қилгандингми? Сени тулкига ўзим ем қиламан, қараб тур. Сен ҳам дўстларинг ҳис қилган азобни тотиб кўр, – деб тулкининг товукни ейишига индамай қараб турибди.

Шундай қилиб ёмон фикрли товук ўзи қурган тузоқга ўзи тушибди. Чунки тулкига ишониб бўлмаслигини билмасмиш. Худбинлиги сабабли товук ўзи тайёрлаган режасининг қурбони бўлибди.

СИНОВДАН ЎТОЛМАГАН ТУЛКИ

Қирол арслон ўрмонда энг ишончли ҳайвонни танлашга қарор берибди. Шу туфайли синов уюштиришга аҳд қилибди. Ўзига ишонганларни баъзи синовлардан ўтказиб, ғолибларни мукофотлармиш.

Бу қарорини халқига эълон қилибди. Хабарни эшитган ҳайвонлар югуриб арслоннинг саройига келиб тўпланибдилар. Қоплон, бўри, шоқол, тулки барчаси шу ерга келибди. Арслон мусобақа учун келган ҳайвонларга разм солибди. Шунда унинг диққатини тулки ўзига тортибди. Арслон:

– Бошқалари майлику-я, аммо тулки нимага ишониб бу ерга келди, – дебди. Биринчи бўлиб тулкини ёнига чақирибди:

– Хўш, тулки, гапир. Сен нимангга ишонасан. Бу ўрмоннинг ҳийлаларининг бошлиғи эканлигинг ҳаммага маълум. Тулки:

– Афандим, мен ҳам бу ёмон хислатимдан қутулиш учун бу ердаман. Фурсат берсангиз буни исботлайман, – дермиш. Арслон:

– Демак, шундай! Бу фурсатни сенга бераман. Ғолиб бўлсанг, сени ўрмоннинг энг ишончли ҳайвони деб эълон қиламан. Ва сени мукофотлайман, – дебди. Яна унга:

– Ҳозир боравер. Одатий ҳаётингга давом этавер. Кутмаган вақтингда сени синайман, – деб сўзларига илова қилибди.

Тулки қизиқиш ва ҳаяжон билан ўз ҳаётини давом эттирибди. Қайтибди аммо жуда хавотирда экан. Чунки кутмаганида ўзи билмаган бирор нарса билан

синашлари мумкин экан. Шунинг учун жуда диққатли бўлиши талаб этиларкан.

Орадан кунлар ўтибди. Фавқулодда бирор нарса рўй бермабди. На бир синовдан, на арслондан хабар йўқмиш. Тулки сабрсизлана бошлабди:

– Нима бўлса бўлсин. Зерикдим. На бирор ҳийла қила оламан, на ўзимга ёққанидек ҳаракат қила оламан, – дебди.

Орадан яна бироз вақт ўтибди, яна бирор гап йўқ. Тулки эътиборини йўқота бошлабди. Ўзига ўзи:

– Арслон мен билан ҳазиллашди, ҳар ҳолда. Унинг бирор синови йўқ. Қолаверса менинг ишончли ҳайвон бўлиш ниятим ҳам йўқ. Ўзининг ҳийлалари учун ҳаракатини бошлабди.

Шу пайт қирол тулкининг эътибори чалғишини кутаётганмиш. Чунки унинг ҳақиқий ўзлиги билан синамоқчи экан. Шундай бўлса яна ҳам ишончли бўлади деб ҳисобларкан.

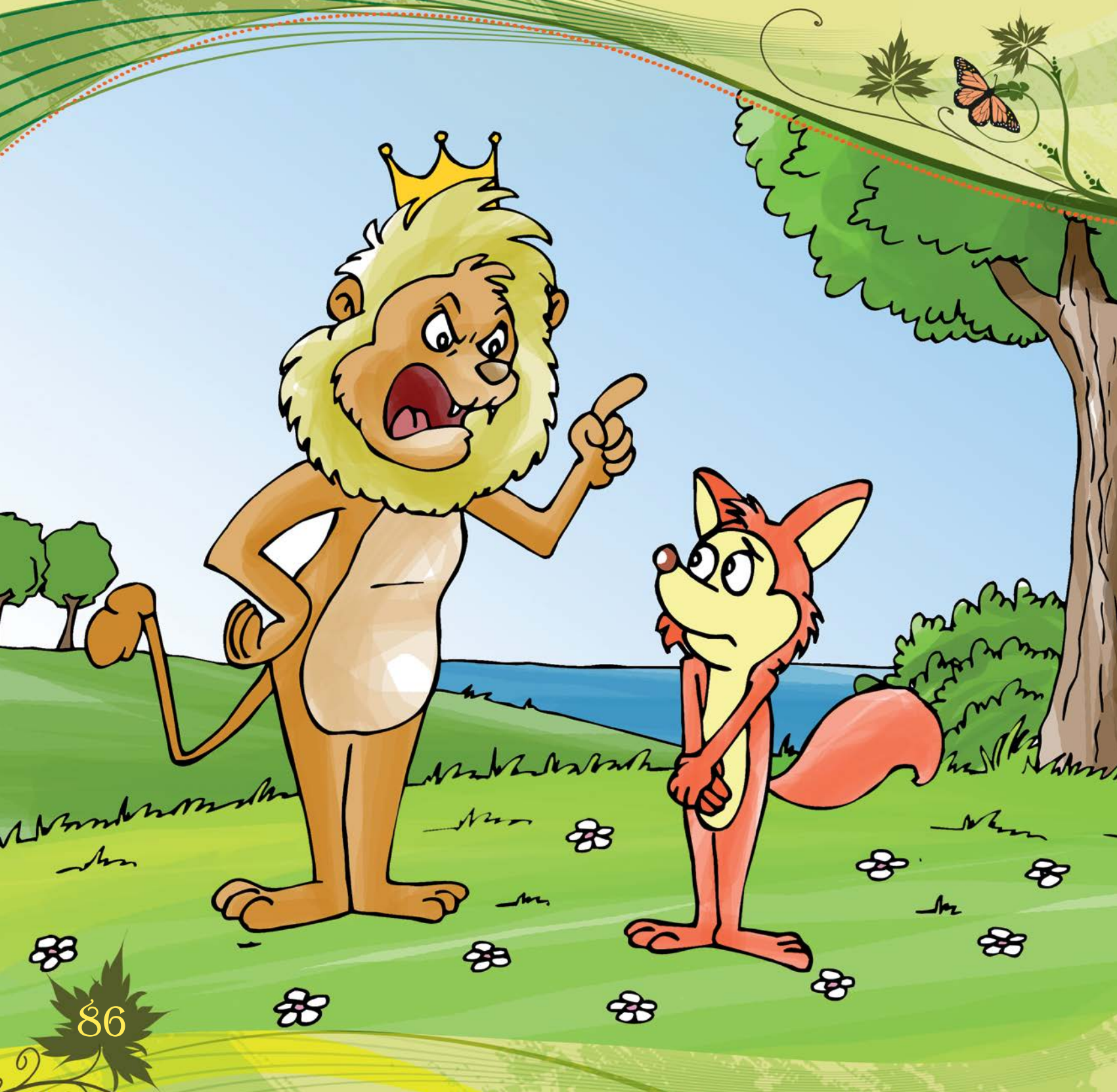
Ниҳоят қиролнинг кутган онлари келибди. Яралангандек бўлиб, тулкининг йўли устига ётибди. Оғриқдан бўлгани каби азобли инграй бошлабди. Бироз вақтдан сўнгра тулки арслонни кўриб қолибди. Югуриб олдиға келибди. Қараса арслон ерда оғриқдан инграб ётибди. Ачинишни ҳам, хурсанд бўлишни ҳам билмасмиш тулки. Кейин эса:

– Қиролим, сизга нима бўлди? Нимага инграяпсиз?
– деб сўрабди. Арслон:

– Сўрама дўстим тулки, энди сени синовга чақирмоқчи бўлиб турганимда, оёғимни синдирдим. Энди менга ёрдам қил, саройимга борай. Бўлмаса шу ерларда ўлиб кетаман, – дебди. Шунда тулки:

– Сен менга неча кундан буён азоб беряпсан. Синовга чақириламан деб эътиборли яшашдан зерикиб кетдим. Сени шу ерда қолдириб кетай, сендан ҳамма қутулсин, – деб уни шу ерда ташлаб кетаверибди. Бу қилган иши синовдан ўтмасликнинг ўзи экан. Арслоннинг ўрнида ҳақиқатдан ҳам ёрдамга муҳтож бирортаси бўлиши ҳам мумкинмиш. Ишончли бўлиш-

нинг бир шарти ҳам аслида ёрдамсеварлик бўлиш экан.

Орадан вақт ўтибди. Тулки бемалол юрганида арслонни қаршисида кўриб қолибди. Қўрққанидан оқариб кетибди. Анчадан кейин ўзига келиб, титраган овозда:

– Бўлиши мумкинмас! Қиролим, сиз ўлмаганми-дингиз? –каби сўзларни айтиб, типирчилаб қолибди. Қирол:

– Йўқ, ўлмадим. Қирол бир оёғи синганидан ўлиб кетаверадими? У менинг синовим эди. Мен билмасмидим қирқ йиллик ҳийлакор тулкига ишониб бўлмаслигини. Афсуски синовни ютқазиб қўйдинг. Агар мен ҳақиқатдан ҳам яраланган бўлса эдим, сенга ишолмасдим. Менга ёрдам берганингда синовдан ўта олардинг. Мен ҳам сени вазирим қилиб тайинлардим. Сен ҳам бу ёмон хислатингдан қутулган бўлардинг, – деб тулкининг олдидан кетиб қолибди. Тулки эса шундай гўзал фурсатни қўлдан чиқарганлиги учун пушоймон бўлиб кўздан ғойиб бўлибди.

СОВУҚҚОН АЙИҚ

Ўрмонларнинг бирида бир айиқ оиласи билан яшармиш. Айиқлар оиласи она айиқ, ота айиқ ва бир айиқ боласидан иборат эмиш.

Ота айиқ ҳар куни овга чиқаркан. Овлагани билан оиласининг қорнини тўйғизар экан. Она айиқ болачасига қараркан. Уларнинг кунлари шундай бахтли ва хурсандчиликда ўтиб бораркан.

Ота айиқ бир кун айиқ боласининг катта бўлиб қолганини сезибди.

– Бизнинг айиқчамиз катта бўлиб қолибди. Ов қилишни ўрганишнинг ҳам вақти келди. Энди овга бирга олиб бораман, – дебди ўзига.

Бу фикрини она айиқ ва боласига ҳам билдирибди. Она айиқ тўғри фикр деб, отани қўллабди. Айиқ боласи ҳам севиниб кетибди:

– Яшасин! Яшасин! Мен ҳам овга бораман.

Фақат она айиқнинг кўнгли хотиржам эмас экан. Айиқ боласи кичиклиги учун бирор кор-ҳол юз беришидан қўрқаркан.

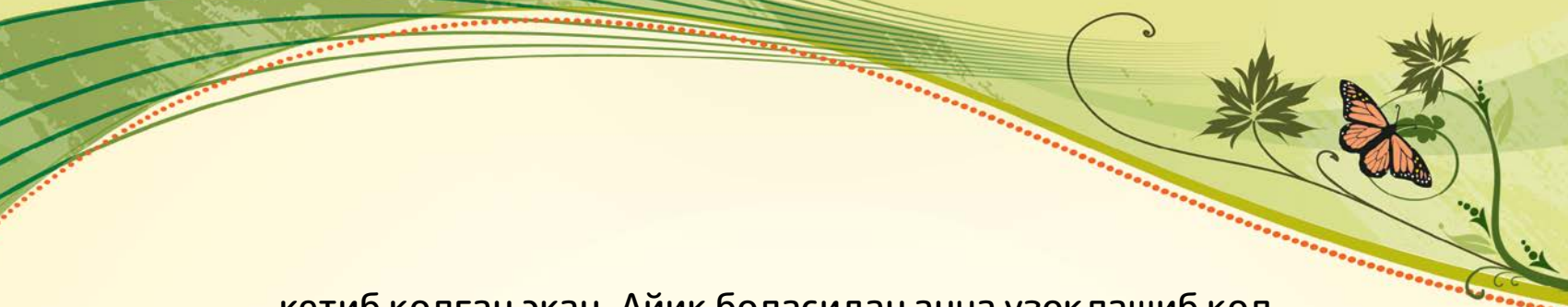
Шу туфайли ота айиққа болаларига кўз-қулоқ бўлиб туришни тайинлабди. Ота айиқ она айиқнинг айтган гапларига унчалик эътибор бермабди. Хавотир олма, деб эртаси кун эрталаб боласини овга чиқишини айтибди.

Кичик айиқ боласи зўрға тонг оттирибди. Эрталабдан ота бола айиқлар йўлга чиқишибди. Бироз вақт ўтгандан сўнгра, катта балиқлари бўлган бир дарёнинг бўйига келибдилар. Ота айиқ сувда кўрган балиқларни осонгина овлай бошлабди. Айиқ боласи эса ота айиқни диққат билан кузатибди. Сўнгра:

– Ов қилиш жуда осон иш экан. Мен ҳам ов қила оламан – дебди.

Аммо дарё айиқ боласи учун жуда чуқур ва таҳликали экан. Ота айиқ эса она айиқнинг гапларини эсидан чиқариб, шу вақтда каттароқ бир балиқнинг ортидан

кетиб қолган экан. Айиқ боласидан анча узоқлашиб қолган экан. Айиқ боласи ўзи кўрган катта балиқни овлаш учун кичкинагина қўлларини сувга тиқибди. Бирданига ўзининг мувозанатини йўқотиб қўйибди. Дарҳол соҳилда ўсган дарахт шохчасидан ушлаб қолибди. Шу дарахт ёрдамида дарёга тушиб кетишдан қутулиб қолиб. Кейин эса:

– Ов қилиш унчалик ҳам осон иш эмас экан, – дебди. Энди ота айиқдан ёрдам сўрамоқчи бўлиб турганида, бир овчи киши унинг бошига милтиғини тирабди. Айиқ боласи жуда қўрққанидан нима қилишини билмай, қотиб қолибди. Бироздан сўнгра орқасидан кетган балиғини тутган ота айиқ орқага қайтиб келибди ва шу қўрқинчли манзарани кўрибди.

Бир овчи айиқ боласини отмоқчи бўлиб турганмиш. Бирданига ҳаяжонланиб кетган бўлса ҳам хотиржамлик билан ҳаракат қилиши кераклигини тушунибди. Чунки фақат хотиржамлик билан айиқ боласини қутқара олармиш. Нима қилишни билмай озроқ ўйлаб олибди. Ниҳоят овчининг орқасидан яқинлашиб зарба беришга қарор берибди. Жуда совуққонлик билан, шовқинсиз овчига яқинлашибди. Овчига орқа томонидан панжаси билан

шундай қаттиқ зарба берибдики, овчи нима бўлганини тушунмасдан ерга қулаб тушибди. Ота айиқ совуққонлиги ёрдамида айиқ боласини қутқариб олибди.

Агар ота айиқ ҳаяжонланиб овчига қараб югурсайди, иккаласининг ҳам жонлари таҳликада қоларкан.

Аммо совуққон ҳаракат қилиб бола-
сини қутқариб қолибди. Шу йўл билан
ўзининг айбини кечиртирибди.

Кейин эса ота айиқ билан айиқ боласи
овчи ўзига келмасидан у ердан узоқла-
шишибди.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

